

NAVF'S

UTREDNING SINSTITUTT

NORGES
ALMENVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD

1982:3

Utredninger om forskning
og høyere utdanning

Substitusjon på arbeidsmarkedet

En analyse av stillingsannonser for
arbeidskraft med høyere utdanning
i perioden 1972 – 1979

INSTITUTE FOR STUDIES IN RESEARCH
AND HIGHER EDUCATION

The Norwegian Research Council
for Science and the Humanities

1982:3

Utredninger om forskning
og høyere utdanning

Substitusjon på arbeidsmarkedet

En analyse av stillingsannonser for
arbeidskraft med høyere utdanning
i perioden 1972 – 1979

F O R O R D

Denne rapporten fremlegger resultater fra en systematisk registrering av stillingsannonser som gjelder arbeidskraft med høyere utdanning. Registreringen fant sted i perioden 1972-1979 og omfattet annonser i Aftenposten og Norsk Lysingsblad.

Den bearbeiding av materialet som er foretatt i denne omgang er et ledd i prosjektet RULETT (Rullerende etterspørselsprognoser for ulike typer arbeidskraft). Annonsetellingen kan gi et bilde av hvordan substitusjonsmulighetene er mellom ulike utdanningsgrupper på arbeidsmarkedet. Den kan også kaste et visst lys over graden av profesjonalisering på arbeidsmarkedet for høyt utdannet arbeidskraft ved at den sier noe om i hvilken grad arbeidsgiverne mener at det er grenser mellom de ulike gruppernes kompetanseområde.

Det daglige arbeidet har siden starten i 1974 vært ledet av Knut Eriksen. Roy Johansen har bearbeidet datamaterialet og stått for den grafiske presentasjonen. Rapporten er skrevet av Roy Johansen og Knut Eriksen. Knut Arild Larsen har gitt veiledning og kommentarer.

Arbeidet med denne rapporten har vært finansiert av Planleggingssekretariatet.

Oslo, mars 1982

NAVF's utredningsinstitutt

Sigmund Vangsnes

Knut Arild Larsen

INNHold

	Side
FIGUROVERSIKT	
SAMMENDRAG	9
1 INNLEDNING	12
1.1 Formål	12
1.2 Teoretiske betraktninger	12
1.3 Feilkilder/representativitet	14
2 DATA	16
2.1 Utvalg	16
2.2 Koding	16
2.3 Det totale antall utlyste stillinger	18
2.4 De enkelte utdanningsgruppene	21
3 SUBSTITUSJON. OVERSIKTSBILDE	23
3.1 Generelt	23
3.2 "Substitusjonslandskapet"	23
4 SUBSTITUSJON. DE ENKELTE UTDANNINGSGRUPPENE	27
4.1 Generelt	27
4.2 Jurister	35
4.3 Sosialøkonomer	35
4.4 Merkantile økonomer	36
4.5 Samfunnsvitere f.ø.	36
4.6 Filologer	37
4.7 Realister	37
4.8 Sivilingeniører/arkitekter	38
5 ENDRING AV SUBSTITUSJONSBILDET OVER TID	39
5.1 Innledning	39
5.2 Kommentarer til figurene	39
6 SKOLESEKTOREN	49
7 DISTRIKTSHØGSKOLEKANDIDATER	50
REFERANSER	53
VEDLEGG	55
Kodeliste	57
Tabeller	61

FIGUROVERSIKT

Figur nr.		Side
2.1 a	Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger totalt	19
2.1 b	Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger totalt, fratrukket skolesektoren	20
2.2	Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger for de enkelte utdanningsgrupper	22
3.1	"Substitusjonslandskapet" for alle utdanningsgruppene samlet	25
4.1	Substitusjonsmuligheter for jurister	28
4.2	Substitusjonsmuligheter for sosialøkonomer	29
4.3	Substitusjonsmuligheter for merkantile økonomer	30
4.4	Substitusjonsmuligheter for samfunnsvitere f.ø.	31
4.5	Substitusjonsmuligheter for filologer	32
4.6	Substitusjonsmuligheter for realister	33
4.7	Substitusjonsmuligheter for sivilingeniører og arkitekter	34
5.1	Substitusjon mellom jurister og andre. Utviklingen 1972-1979	40
5.2	Substitusjon mellom sosialøkonomer og andre Utviklingen 1972-1979	41
5.3	Substitusjon mellom merkantile økonomer og andre Utviklingen 1972-1979	42
5.4	Substitusjon mellom samfunnsvitere f.ø. og andre Utviklingen 1972-1979	43
5.5	Substitusjon mellom filologer og andre Utviklingen 1972-1979	44
5.6	Substitusjon mellom realister og andre Utviklingen 1972-1979	45
5.7	Substitusjon mellom sivilingeniører/arkitekter og andre. Utviklingen 1972-1979	46
6.1	Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger til skolesektoren	48
7.1 a	Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger for DH-kandidater i økonomi	51
7.1. b	Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger for DH-kandidater i realfag	52

SAMMENDRAG

I denne rapporten presenteres resultatet av en systematisk registrering av stillingsannonser for personer med høyere utdanning. Registreringen gjaldt perioden 1972-1979 og omfattet stillingsannonser i Aftenposten og Norsk Lysingsblad for månedene mai og november.

Formålet har vært å trekke ut opplysninger fra annonsetekstene om i hvor stor grad personer med høyere utdanning kan erstatte eller substituere hverandre på arbeidsmarkedet.

En slik registrering har mange feilkilder og kan ikke sies å være representativ for arbeidsmarkedet for personer med høyere utdanning generelt, men i noen grad for den delen av arbeidsmarkedet som reflekteres i Aftenposten og Norsk Lysingsblads annonser.

Det totale antall utlyste stillinger har ikke vist store variasjoner i perioden 1972-1979. En stor del av de observerte svingningene kan dessuten forklares ved at store fellesutlysninger fra skolesektoren noen ganger, men ikke alle, faller innenfor våre registreringsperioder.

Hovedinntrykket er at substituerbarheten med andre grupper er svært ulik for de ulike utdanningsgruppene som er med i undersøkelsen (Jfr. fig. 3.1) Noen grupper, f.eks. ulike typer økonomer og samfunnsvitere, kan i svært mange tilfeller erstatte/erstattes av andre grupper på arbeidsmarkedet. Det samme gjelder for realister og i noen grad også for filologer og jurister. Andre grupper som landbruksakademikere, teologer, leger og tannleger er lite substituerbare med andre.

Sosialøkonomer og merkantile økonomer (sivil-/bedriftsøkonomer) kan erstatte hverandre i svært mange jobber og har få jobber som er eksklusivt forbeholdt gruppen alene. Begge grupper økonomer kan ofte substitueres med jurister. I tillegg er sosialøkonomer ofte substituerbare med andre grupper samfunnsvitere.

Juristene har en høy andel stillinger som er forbeholdt bare dem (sikre stillinger). I tillegg er det en del stillinger de må konkurrere om med økonomer og samfunnsvitere for øvrig.

For samfunnsvitere f.ø. (sosiologer, statsvitere, fagpedagoger og sosialantropologer) er psykologer den gruppen som oftest kan besette de samme stillingene. En stor del av disse stillingene gjelder pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, der stillingene er forbeholdt psykologer og fagpedagoger. Forøvrig er det jurister og økonomer som oftest kan erstatte samfunnsviterne.

Substituerbarheten mellom filologer og realister blir antakelig sterkt overvurdert med den metoden vi har valgt. En bør derfor ikke legge vekt på våre resultater for substituerbarheten mellom disse to gruppene.

Realister er en sammensatt gruppe der de enkelte undergruppene ofte kan erstattes av andre grupper som sivilingeniører/arkitekter, økonomer, medisinere og farmasøyter.

For sivilingeniørene er en stor del av stillingene lyst ut for sivilingeniører alene. Ingeniører er den gruppen som oftest kan erstatte sivilingeniørene. Dernest kommer realister og økonomer.

For landbruksakademikere, teologer, leger og tannleger er som nevnt substituerbarheten med andre grupper liten. For disse samt for farmasøyter og veterinærer gjelder imidlertid at bare en liten del av stillingsmarkedet gjenspeiles i annonsene i Aftenposten og Norsk Lysingsblad.

Den største endringen i substitusjonsbildet fra 1972 til 1979 er at antall stillinger utlyst for jurister og sosialøkonomer har avtatt en del. For jurister har andelen sikre stillinger gått opp, mens for sosialøkonomer har det i stedet blitt økt substitusjon med merkantile økonomer. De øvrige variasjonene i substituerbarheten synes stort sett å være av tilfeldig karakter.

1 INNLEDNING

1.1 FORMÅL

I mai 1974 ble det ved NAVF's utredningsinstitutt satt igang en systematisk registrering av de annonsene i Norsk Lysingsblad og Aftenposten hvor det ble utlyst stillinger for personer med høyere utdanning. En tok for seg månedene mai og november og startet med mai 1972. Registreringen av annonsene har pågått hele tiden fram til 1979.

Formålet med prosjektet har vært å trekke ut opplysninger fra annonsetekstene om i hvor stor grad de ulike utdanningsgruppene kan erstatte eller substituere hverandre på arbeidsmarkedet.

Vi vil her gi en foreløpig presentasjon av dette med hovedvekt på en grafisk framstilling. Senere vil resultatene bli utnyttet i arbeidet med etterspørselsprognoser innenfor prosjektet RULETT (Rullerende etterspørselsprognoser for ulike typer arbeidskraft). Her søker vi blant annet å tallfeste substituerbarheten mellom ulike utdanningsgrupper. Prosjektet kan også kaste et visst lys over graden av profesjonalisering på arbeidsmarkedet for høyt utdannet arbeidskraft ved at den sier noe om i hvilken grad arbeidsgiverne mener at det er grenser for de ulike gruppernes kompetanseområde.

Foreløpige resultater fra dette prosjektet er tidligere bare presentert i form av interne arbeidsnotater (f.eks. Eriksen 1975). Temaet substitusjon er også behandlet i Eriksen (1978) der også endel av resultatene fra annonsetellingene er utnyttet.

1.2 TEORETISKE BETRAKTNINGER

For utdannings- og arbeidsmarkedsplanleggingen er det viktig å vite i hvor stor grad de ulike utdanningsgruppene kan erstatte hverandre på arbeidsmarkedet. Enkelte grupper personell er alene om å kunne utføre visse arbeidsoppgaver. Andre grupper kan ha problemer med å gå inn i andre typer jobber enn de tradisjonelt har hatt. I begge disse tilfellene er det viktig å dimensjonere utdanningskapasiteten/opptaket riktig. Annonsetellingen kan trolig si noe om hvilke grupper dette kan gjelde.

For en bestemt type stillinger, eller innenfor et bestemt yrke, er det som regel flere utdanninger som kan være aktuelle. Hvilke utdanningsgrupper som det til enhver tid rekrutteres fra, avhenger selvsagt av hvor godt de aktuelle utdanningene passer til jobben, men influeres også av faktorer som tilgangen på personer med ulik utdanning, relative lønns-satser for de ulike typer personell, tradisjoner innen yrket, hva annon-sørene vet om de ulike utdanningene osv. Disse faktorene kan forandre seg over tid. Selv om en antar at stillings/yrkesstrukturen vil være den samme som idag, kan vi i framtiden likevel få en helt annen utdannings-messig sammensetning av arbeidsstokken enn nå.

En stillingsannonse kan betraktes som et ledd i arbeidsgivernes plan-legging. Hvilke typer det søkes etter blir avhengig av stillingsstruktur, hvilke stillinger som er ledige, arbeidsoppgavenes art og hva slags personer en tror en kan få, altså forhold som har både med etterspørsels- og tilbudssiden på arbeidsmarkedet å gjøre.

Utnyttningen av stillingsannonnene bygger på at når det i en utlysningstekst nevnes flere utdanninger som er aktuelle for stillingen, sier dette oss noe om at disse utdanningene i en viss grad kan erstatte hverandre på arbeidsmarkedet. Når vi betrakter hele stillingsmassen, vil vi kunne se hvilke kombinasjoner de ulike utdanningene opptre i, og hvor ofte de ulike kombinasjonene er nevnt. For en bestemt utdanningsgruppe vil alle stillingene hvor denne gruppen er nevnt, utgjøre antall mulige stillinger for denne gruppen. En viss andel av de mulige stillingene vil være ut-lyst for utdanningsgruppen alene, og utgjøre de sikre stillingene. For de mulige, men ikke sikre stillingene, vet vi ikke hvor stor andel som vil gå til den utdanningsgruppen vi betrakter, og hvor stor andel som vil gå til de "konkurrerende" utdanningsgruppene. Dette "substitusjons-intervallet" (Se Eriksen 1978) kan gi oss en idé om hvilke grenser den framtidige etterspørselen etter denne utdanningsgruppen vil kunne ligge mellom.

Vi har selvsagt ingen garanti for at en stilling utlyst bare for en bestemt utdanningsgruppe (sikker stilling) virkelig blir besatt av en person fra denne utdanningsgruppen. Mangelsituasjoner kan f.eks. føre til at en person med annen utdanningsbakgrunn enn den som er nevnt i annonsen blir ansatt. Her vil vi imidlertid bare registrere etterspørselen slik den kommer til uttrykk i annonseteksten.

Når det i en annonse spørres etter flere alternative utdanningsgrupper, vet vi ikke om disse er like aktuelle for stillingen, eller om annonsøren har spesielle preferanser. En må f.eks. kunne regne med at hvis det er knapphet på den type arbeidskraft annonsøren helst vil ha, vil vedkommende for sikkerhets skyld oppgi alternative utdanninger. Hvorvidt preferansene går i bestemte retninger for stillingsmassen totalt, vet vi ikke så mye om.

1.3 FEILKILDER/REPRESENTATIVITET

Når en vurderer resultatene av annonseregistreringene, må en ha endel reserverasjoner klart for seg. Disse vil vi omtale i det følgende.

Ikke alle ledige stillinger blir lyst ledige i annonser. Særlig gjelder dette det private næringsliv. Dette kan slå ulikt ut for de ulike utdanningsgruppene.

Siden vi bare benytter oss av Norsk Lysingsblad og Aftenposten, dekker vi ikke hele annonsemarkedet. Dette kan gi geografiske skjevheter, noe som kan ramme noen utdanningsgrupper mer enn andre. I tillegg får en utdanningsmessige skjevheter ved at enkelte typer stillinger ofte bare utlyses gjennom fagtidsskrifter.

Det er bare substitusjonsmulighetene for de stillingene som til enhver tid er ledige en kan få opplysninger om gjennom annonseregistreringen. Hvor representative disse er for den totale stillingsmassen (hver utdanningsgruppe betraktet for seg), vet vi ikke. Mobiliteten i de ulike delene

av stillingsmarkedet vil være forskjellig. Stillinger med stor grad av "gjennomtrekk" vil være overrepresentert i materialet. Dette vil ofte være typiske begynnerstillinger som kanskje har en tendens til å være utlyst for et lite antall utdanningsgrupper idet de ofte er veldefinerte med hensyn til utdanningskrav.

Et spesielt problem har vi med skoleutlysningene. De domineres av store sesongmessige utlysninger, og det kan være tilfeldig hvor stor del av disse som faller innenfor registreringsmånedene våre.

I noen tilfeller, særlig med store fellesutlysninger for skolen, kan det være flere stillinger i samme annonse uten at det går klart fram om den enkelte stilling krever en bestemt utdanning eller om alle stillingene kan besettes av alle utdanningsgruppene som er nevnt i teksten. Som regel er den siste tolkingen valgt slik at substitusjonsmulighetene mellom visse grupper (filologer og realister) er overvurdert.

Når vi har valgt ut bare to måneder i året som registreringsperioder, er det for å redusere arbeidet med prosjektet. Vi tror imidlertid at disse månedene i en viss grad er representative for større deler av året (mai for våren og november for høsten). For små datamengder (f.eks. utlyste stillinger for små utdanningsgrupper), må vi likevel regne med at tilfeldige variasjoner fra måned til måned (og dermed fra år til år) vil bety mye.

Dette gjør at variasjoner i annonseringen over tiden ikke sier så mye om generelle etterspørselsvariasjoner for de enkelte utdanningsgruppene. I tillegg kommer endringer i utlysningspraksis inn og gjør at annonsetellingene ikke bør nyttes som generell indikator på etterspørselsvariasjoner.

I tillegg til de mer prinsipielle feilkildene som er nevnt ovenfor, kommer problemene med kodingen av annonsene. Dette kommer vi nærmere inn på i punkt 2.2 i neste kapittel.

2 DATA

2.1 UTVALG

Utvalgskriteriene med hensyn til utdanning ble satt til å være all akademisk utdanning på cand.mag./exam.oecon.-nivå eller høyere, samt diplombedriftsøkonomer og distriktshøgskolekandidater (DH-kandidater). I tillegg registreres visse utdanningsgrupper bare når de etterspørres alternativt med grupper som omfattes av undersøkelsen. Eksempler her er stillinger som utlyses for "sivilingeniører eller ingeniører" og realister, filologer eller lærere". Disse utdanningene på lavere nivå er oppført i gruppene 91-97 i utdanningsgrupperingen vi har benyttet (Se vedlegg 1).

Norsk Lysingsblad og Aftenposten er benyttet som kilder, da disse organene på hvert sitt område trolig dekker størstedelen av markedet - Aftenposten i den private sektoren og Norsk Lysingsblad i den offentlige sektoren. I de tilfeller hvor stillingene utlyses begge steder, har vi foretatt følgende valg: Stillingsutlysningene for Oslo kommune tas bare fra den ukentlige rammeannonsen i Aftenposten. Utlysninger fra halv-offentlige institusjoner som f.eks. NAVF's utredningsinstitutt tas også fra Aftenposten. Forøvrig tas utlysninger fra den offentlige sektor bare fra Norsk Lysingsblad. Hele den private sektor dekkes av Aftenposten.

2.2 KODING

Hver stilling registreres med koder for utdanningsgruppene som etterspørres og næringsgruppen stillingen tilhører. Det er benyttet en inndeling i 22 næringsgrupper og 51 utdanningsgrupper. Kodelisten for utdanningsgrupper er gjengitt i vedlegg 1.

Næring er inndelt i 22 grupper inntil 1979. For dette året er det bare inndelt i "statlig", "kommunal" og "privat" virksomhet. Næringsopplysningene er lite utnyttet i denne rapporten.

I mange tilfeller byr kodingen på store problemer. For mange av stillingene står det ikke eksplisitt at de som søker må ha høyere utdanning, selv om stillingsbeskrivelsen ellers tyder på at høyere utdanning er aktuelt. I disse tilfellene tas ikke stillingen med, hvis det da ikke på annen måte går klart fram av teksten at høyere utdanning absolutt er nødvendig.

For å plassere stillingene i utdanningsgrupper (f.eks. linje for siviling.), må en ofte bruke bransjen, firmatypen el.lign. som støtteinformasjon. Her vil skjønn avgjøre om en vil prøve å plassere stillingen i riktig tosiffergruppe eller benytte en videre kode, evt. koden for "uspesifiserte høyere utdanning" (90). Som regel har en vært varsom her for ikke å tolke utlysningsteksten for langt.

Kodelisten er også blitt noe foreldet siden 1974 da prosjektet ble startet. F.eks. burde betegnelsen "bedriftsøkonom" vært erstattet med "diplomøkonom". "Bedriftsøkonom" brukes imidlertid ofte i annonsetekster. Det er da som regel uklart hvilke typer merkantil utdanning det siktes til, idet det finnes en del kortvarige utdanninger på feltet.

DH-kandidater var lite kjent på arbeidsmarkedet da prosjektet ble startet. De er derfor bare registrert når de uttrykkelig er nevnt i annonseteksten.

Enkelte stillinger kan utlyses flere ganger med få dagers mellomrom. I den grad koderen har gjenkjent slike annonser, er bare én tatt med. Vi har imidlertid ikke systematisk gått gjennom materialet for å unngå slik dobbeltelling, så vi regner med at enkelte annonser er blitt registrert mer enn en gang.

2.3 DET TOTALE ANTALL UTLYSTE STILLINGER 1972-79

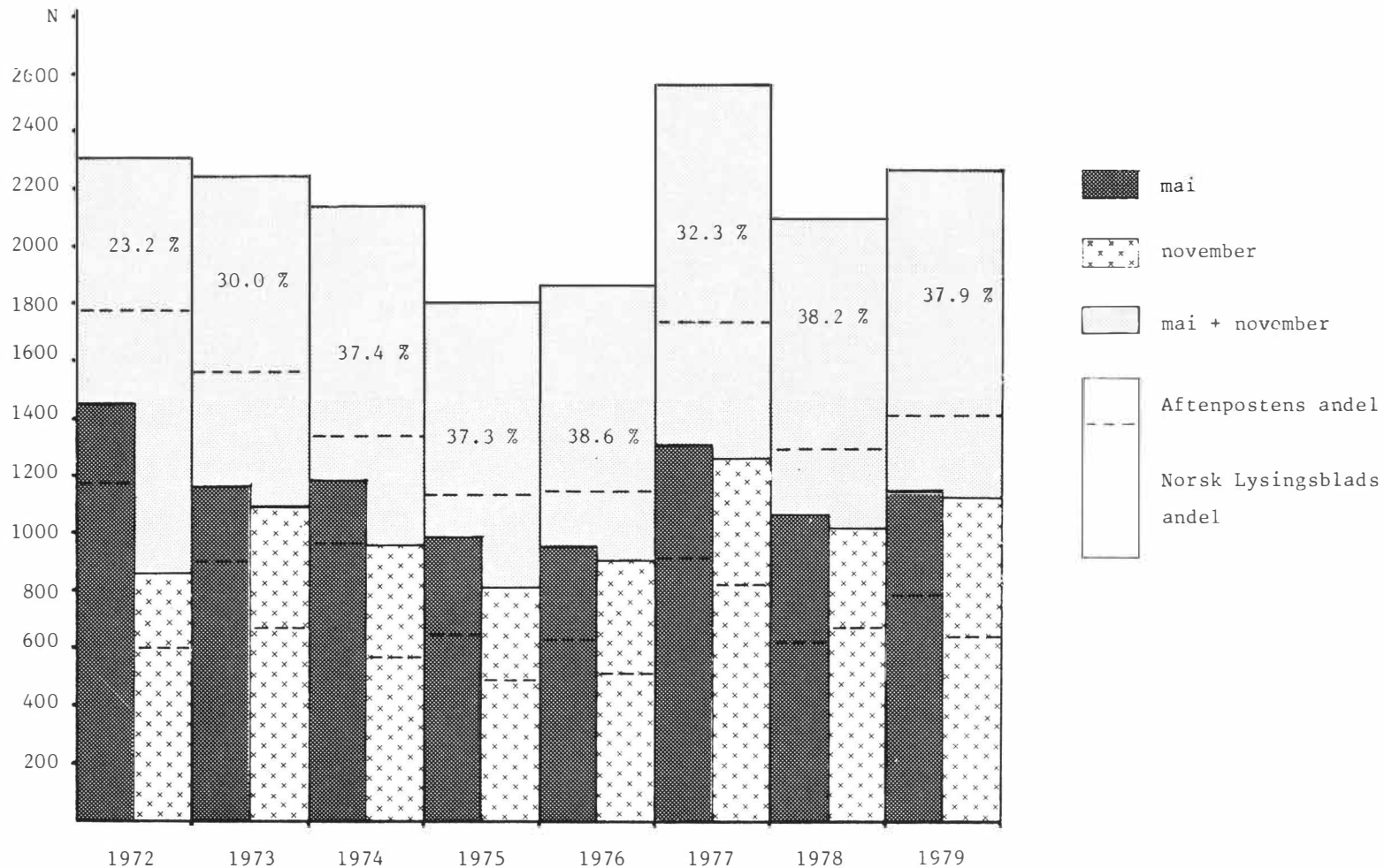
I fig. 2.1a viser vi hvordan det totale antall utlyste stillinger endrer seg over registreringsperioden. Mai og november er både vist hver for seg og slått sammen. Fordelingen av stillingene på Norsk Lysingsblad og Aftenposten er angitt ved stiplede linjer.

Stillingene til skolen utgjør en betraktelig del av totalen. Bl.a. på grunn av at fellesutlysningene noen ganger faller innenfor tellingsperioden, viser de store variasjoner over tiden. I fig. 2.1b har vi prøvd å korrigere for dette ved å trekke fra stillingene til skolesektoren. Til skolesektoren regner vi her grunnskolen, videregående skoler (yrkes- og fagskoler, gymnas) og gruppen "andre ettergymsiale utdanningsinstitusjoner". Distriktshøgskoler og universiteter er i denne sammenhengen ikke medregnet til skolesektoren. P.g.a. endringen av kodelisten (jfr. avsn.2.2) har vi ikke antall stillinger til skolen for 1979.

Vi ser av fig. 2.1b at tidsutviklingen nå blir en helt annen enn hva som går fram av figur 2.1a. Variasjonene fra måned til måned er svært små, noe som kunne tyde på at tilfeldige variasjoner spiller liten rolle når datamengden er så stor som her. Vi ser også at det ikke eksisterer noen systematiske forskjeller mellom mai og november, slik som da skolestillingene var inkluderte. Den spesielle utviklingen for skolesektoren (se fig. 6.1) skyldes ikke bare de usikkerhetene vi før har omtalt, men dette vil vi drøfte nærmere i kap. 6.

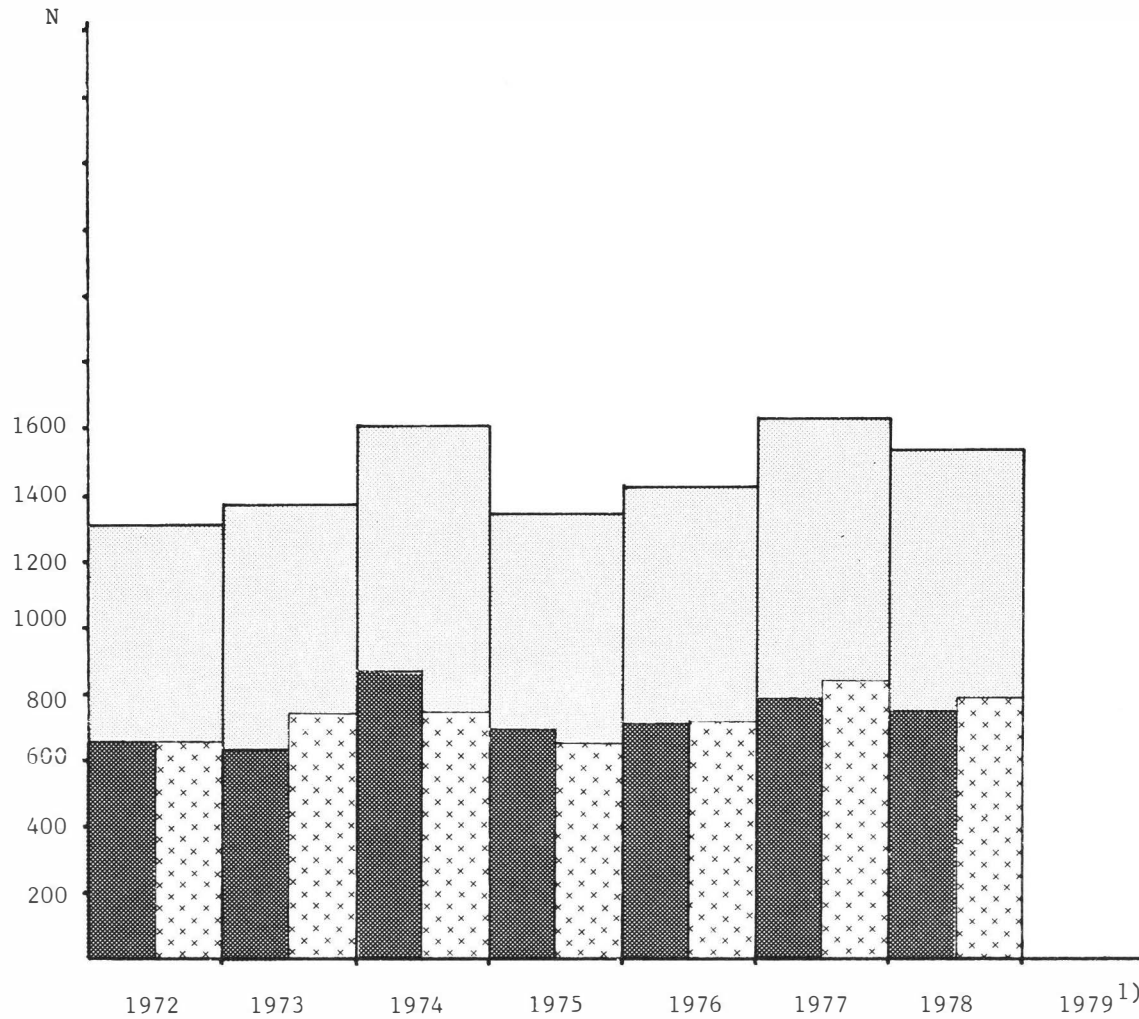
Aftenpostens andel av det totale antall utlyste stillinger går fram av fig. 2.1a. Når denne andelen øker de første årene, skyldes det til en viss grad at antall skoleutlysninger avtar, og disse fins jo hovedsaklig i Lysningsbladet. Men også i absolutte tall øker utlysningene i Aftenposten i de tre første år av perioden, for siden å variere noe.

Figur 2.1 a Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger totalt.
(Tallene angir Aftenpostens andel i prosent)

Figur 2.1 b Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger totalt, fratrukket skolesektoren.

1) Vi mangler data for skolesektoren for nov. 1979.

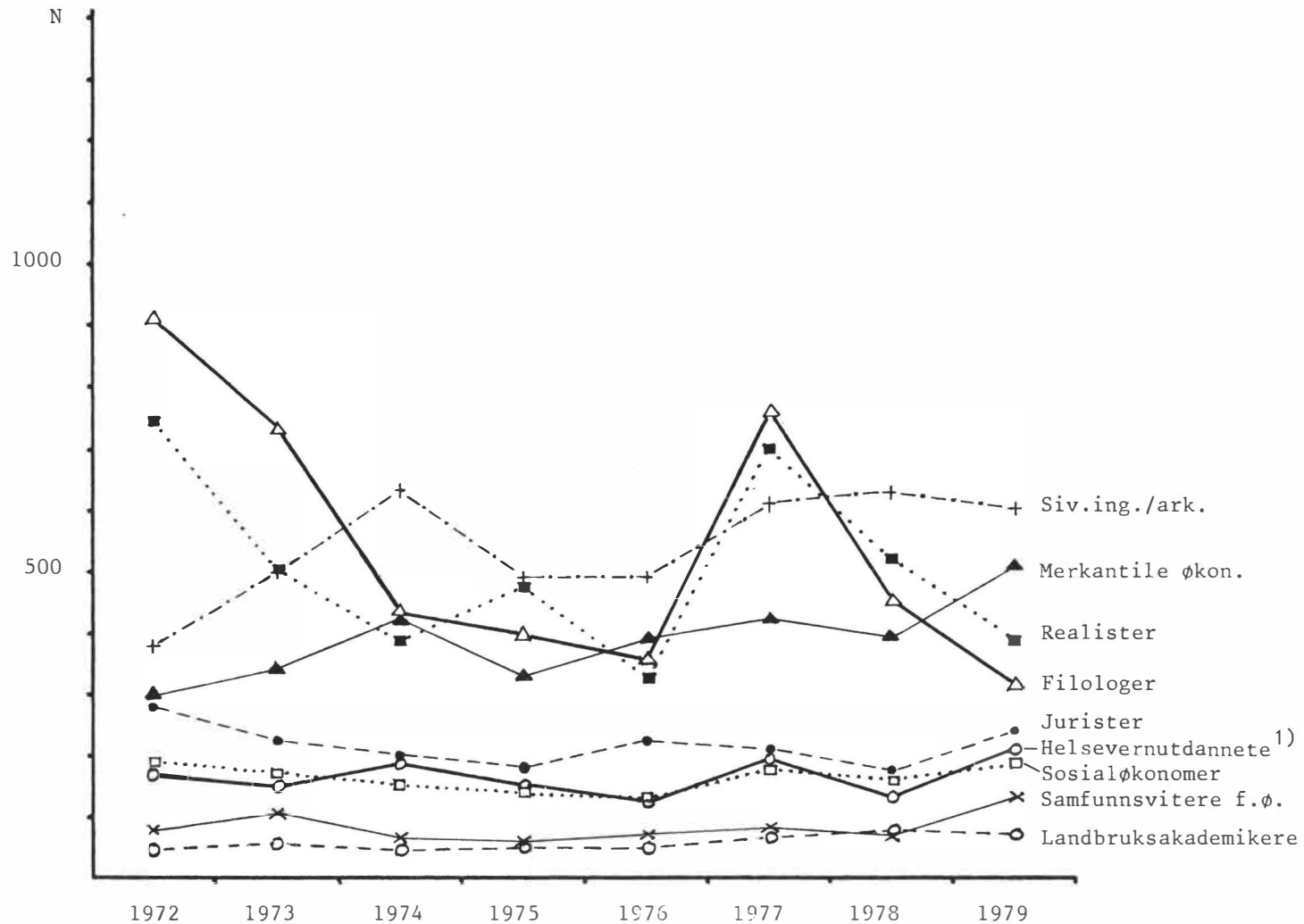
2.4 ANTALL UTLYSTE STILLINGER FOR DE ENKELTE UTDANNINGSGRUPPENE 1972-79

Fig. 2.2 viser tidsutviklingen for antall utlyste stillinger for de enkelte hovedutdanningsgruppene. Tallene som kurvene representerer gir uttrykk for antall mulige stillinger for hver utdanningsgruppe (jfr. avsnitt 1.2). Summen av mulige stillinger kan altså overstige det antall stillinger som reelt kan besettes.

Teologer, psykologer, offiserer og DH-kandidater er ikke tatt med. Datagrunnlaget for figuren finnes i tab. A2.2. Sivil- og bedrifts- (diplom)økonomer, er slått sammen til én gruppe under navnet merkantile økonomer.

Vi ser av figuren at det er realister og filologer som forårsaker den toppen vi ser for 1972 i fig. 2.1a, og som vi fant skyldtes skoleutlysninger. Forøvrig bør en ikke trekke konklusjoner med hensyn til etterspørselsutviklingen på grunnlag av figuren. Representativiteten er ulik for de ulike gruppene og kan også forandre seg over tiden.

Figur 2.2 Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger for de enkelte utdanningsgrupper

1) Inkluderer leger, tannleger, farmasøyter og veterinærer.

3 SUBSTITUSJON, OVERSIKTSBILDE

3.1 GENERELT

I tabeller og figurforklaringer betyr og mellom to utdanningsgrupper at dette er stillinger som kan besettes av to adskilte grupper, f.eks. jurister og sosialøkonomer. Skråstrek (/) mellom to utdanningstyper betyr at de regnes som én utdanningsgruppe, f.eks. sivilingeniører/arkitekter.

Det kan i mange tilfeller være nevnt flere utdanningsgrupper i utlysningsteksten enn det som går fram av tabeller og figurer. Dersom tabellene f.eks. har en gruppe som heter "sosialøkonomer og jurister", blir også stillinger for " sosialøkonomer, jurister og samfunnsvitere" tatt med her. Dersom vi i tillegg har en gruppe som heter "jurister og samfunnsvitere", blir de samme stillingene registrert også der.

3.2 "SUBSTITUSJONSLANDSKAPET"

Fig. 3.1 gir et oversiktsbilde av substitusjonsmulighetene mellom de ulike utdanningsgruppene på arbeidsmarkedet, slik disse kommer til uttrykk gjennom annonser i de to publikasjonene vi har undersøkt. Vi har her slått sammen data fra mai og november 1978 og 1979.

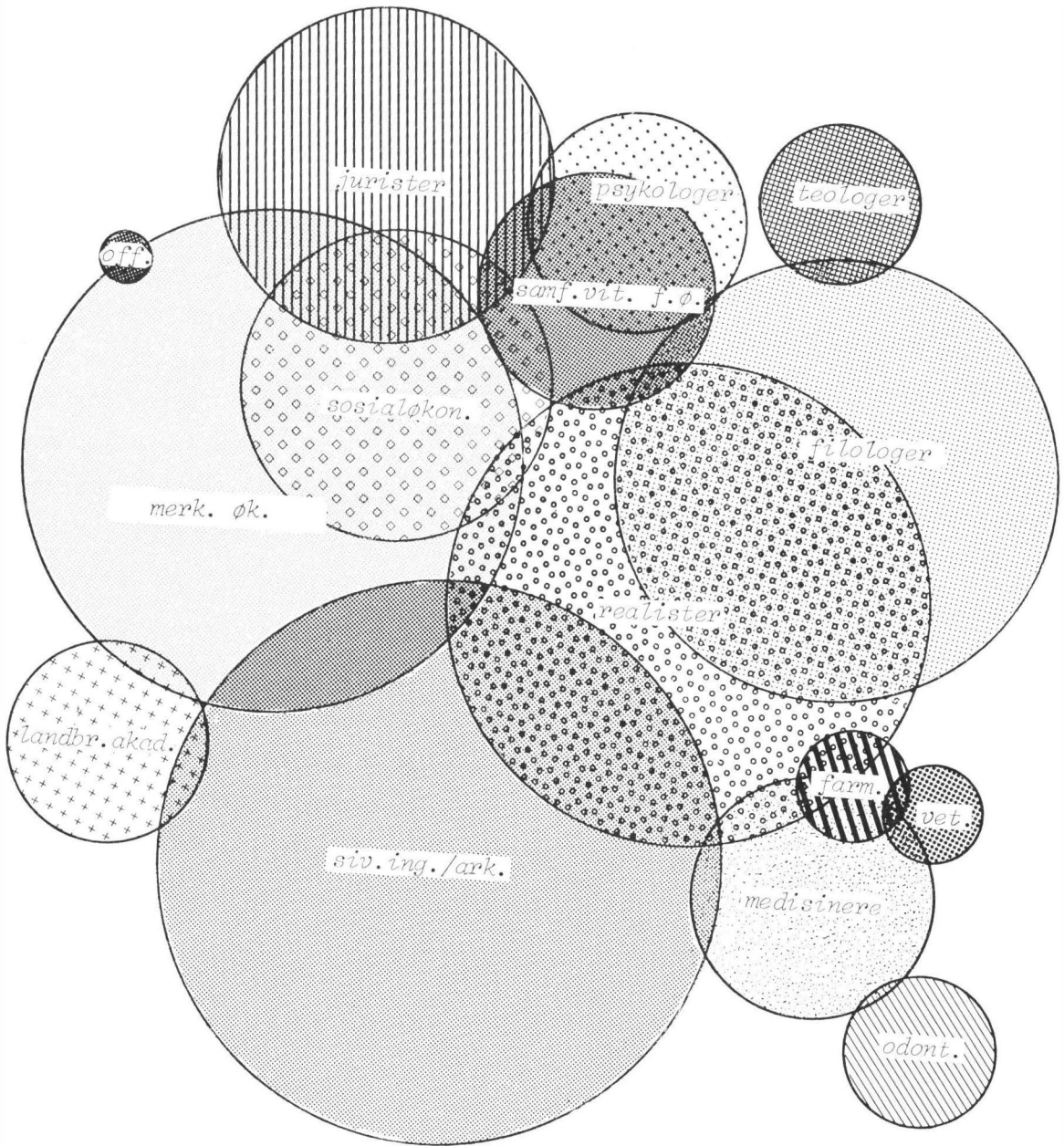
På figuren har vi tatt med alle hovedutdanningene som omfattes av undersøkelsen. Inndelingen i hovedgrupper følger den som er brukt i Eriksen (1978). En hovedutdanning her er ikke helt identisk med en utdanning på én-siffernivå i vår kodeliste (se vedlegg 1). F.eks. er 20-gruppen i kodelisten (samfunnsvitere) her oppsplittet i psykologer og samfunnsvitere forøvrig (samf.vit. f.ø.).

Det er umulig i en figur av denne type å gi et korrekt bilde av alle utdanningsgruppenes substitusjonsmuligheter med andre grupper. Stort sett er imidlertid de viktigste substitusjonsområder mellom to og to grupper kommet med. Hver utdanningsgruppe er blitt plassert ved siden av sine hardeste konkurrenter på arbeidsmarkedet. Arealet av hver sirkel er direkte proporsjonalt med antall mulige stillinger for den gruppen sirkelen representerer. Overlappingsområdet mellom to og to sirkler gir også en korrekt representasjon av antall stillinger som er utlyst for begge gruppene sammen. Områder som dekkes av tre sirkler er derimot ikke helt pålitelig som uttrykk for antall stillinger for de tilsvarende tre utdanningsgruppene sammen. Noen av de største "trippel-områdene" er imidlertid tilnærmet riktige. Overlappingsområdet mellom sirklene for jurister, sosialøkonomer og merkantile økonomer (sivil-/diplom-/bedriftsøkonomer) er f.eks. blitt helt korrekt. For å studere detaljene henviser vi til figurene i kap. 4. Vi vil igjen presisere at sirklens størrelse ikke gir uttrykk for den utbredelse de forskjellige utdanningsgruppene har i arbeidslivet totalt.

Fig. 3.1 gir oss på en oversiktig måte et bilde av de enkelte utdanningsgruppers substituerbarhet med andre grupper. Noen utdanninger - som sosialøkonomene og realistene - har overlappingsområder med mange andre utdanninger, og kan svært ofte erstattes av disse.

Sosialøkonomenes "utskiftbarhet" er trolig mer reell enn realistenes. Sistnevnte er en sammensatt gruppe som spenner over utdanninger som er nokså ulike, fra geografer til atomfysikere. Ikke alle typer realister er derfor substituerbare med de "omkringliggende" utdanningsgruppene. Den store substituerbarheten mellom filologer og realister er også overdrevet, idet skoleutlysningene ofte nevner flere utdanningsgrupper i samme utlysning uten å gjøre klart om de kan erstatte hverandre eller ikke (jfr. avsn. 1.3).

Figur 3.1 "Substitusjonslandskapet" for alle utdanningsgruppene samlet. Data er fra mai og november 1978 og 1979. Noen forkortinger: Off. (offiserer), vet. (veterinærer), farm. (farmasøyter), odont. (odontologer), samf.vit. f.ø. (samfunnsvitere for øvrig), siv.ing./ark. (sivilingeniører/arkitekter), merk.øk. (merkantile økonomer) og landbr.akad. (landbruksakademikere).

Også "samfunnsvitere f.ø." har store substitusjonsområder felles med andre utdanningsgrupper. Svært få stillinger er forbeholdt denne gruppen eller dens undergrupper alene. Det samme gjelder farmasøytene, men for disse er en svært liten del av stillingsmarkedet med i disse utlysningene, slik at dette bildet ikke er representativt.

Et par grupper, jurister og sivilingeniører/arkitekter har en stor andel av "sikre" stillinger i forhold til "mulige". Det skyldes til dels regler og lovbestemmelser som gir dem enerett til disse stillingene. Samtidig konkurrerer de med andre grupper om stillinger av mer generell karakter.

Andre grupper som odontologene (tannlegene) og teologene er vanskelige å erstatte på arbeidsmarkedet. De fleste stillingene her er utlyste bare for gruppen alene. For odontologer er trolig andelen av stillinger der de kan substitueres med andre grupper, langt mindre enn hva figuren viser, da de publikasjonene vi ser på hovedsaklig reflekterer offentlige tannlegestillinger og spesielle stillinger forøvrig der de kan erstattes av leger (f.eks. saksbehandler i helsevesen).

4 SUBSTITUSJON. DE ENKELTE UTDANNINGSGRUPPENE

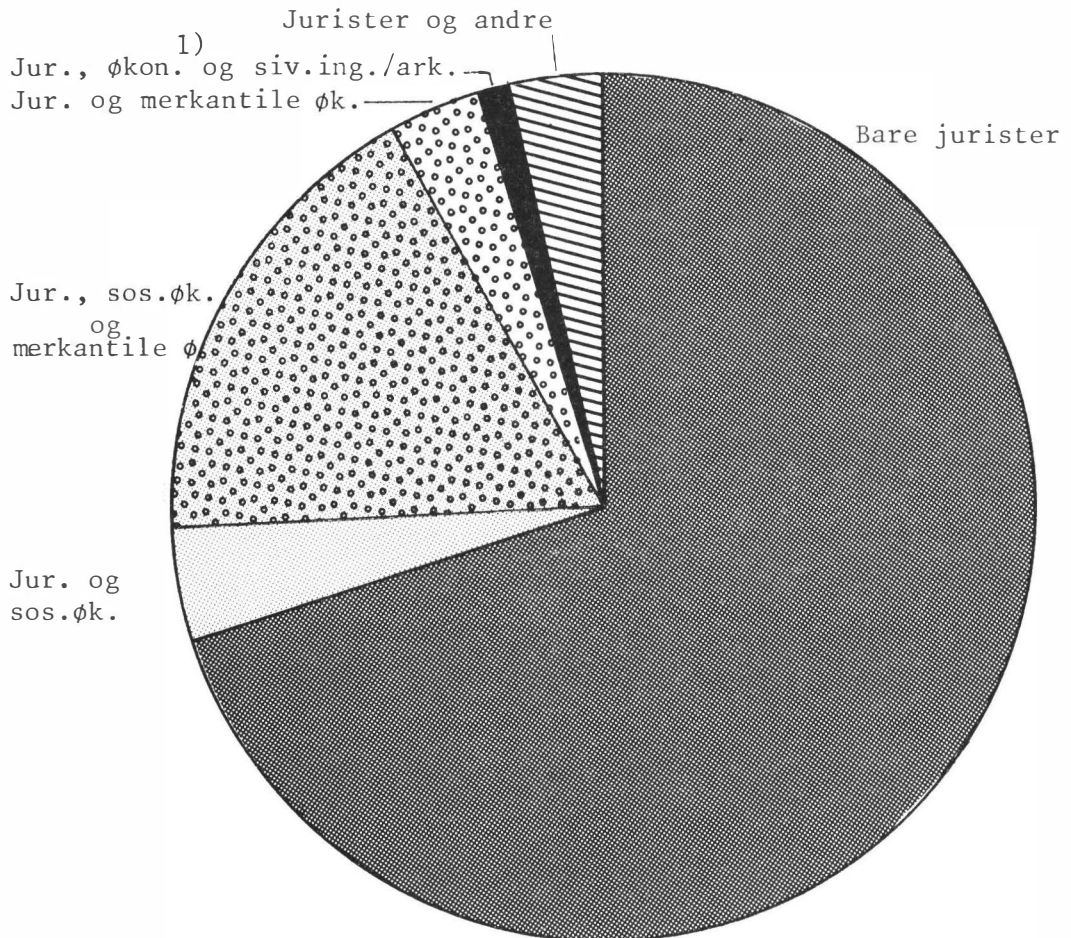
4.1 GENERELT

Her vil vi ta for oss de enkelte utdanningsgruppene hver for seg, og se på substitusjonsmulighetene med andre grupper. Vi bruker også her data fra mai og november 1978 og 1979. Vi vil betrakte de figurene som presenteres som uttrykk for et situasjonsbilde, i motsetning til figurene i kap. 5 som gir oss forandringer over tid.

Figurene i dette kapitlet er laget slik at hele sirkelen representerer antall mulige stillinger for den enkelte utdanningsgruppe. De enkelte sektorer i sirkelen gir oss hvilke andeler av disse stillinger som kan substitueres av andre utdanningsgrupper. Sektorinndelingen er slik at en stilling bare kan falle i en sektor. Det vil i praksis føre for langt å ta med alle de kombinasjoner mellom utdanninger som finnes i datamaterialet vårt. Dette gjelder f.eks. stillinger som er utlyst for flere enn tre utdanningsgrupper, eller andre svært små grupper. Dette betyr at enkelte sektorer kan inneholde stillinger som også er utlyst for andre utdanningsgrupper enn hva som går fram av figuren. Gruppen "andre" består av utdanninger som ellers ikke er tatt med i figuren. For å finne substitusjonsområdet mellom to utdanningsgrupper må vi ofte slå sammen flere sektorer. F.eks. må vi slå sammen sektoren "sivilingeniører og økonomer" og sektoren "sivilingeniører, realister og økonomer" for å finne hele substitusjonsområdet mellom sivilingeniører og økonomer.

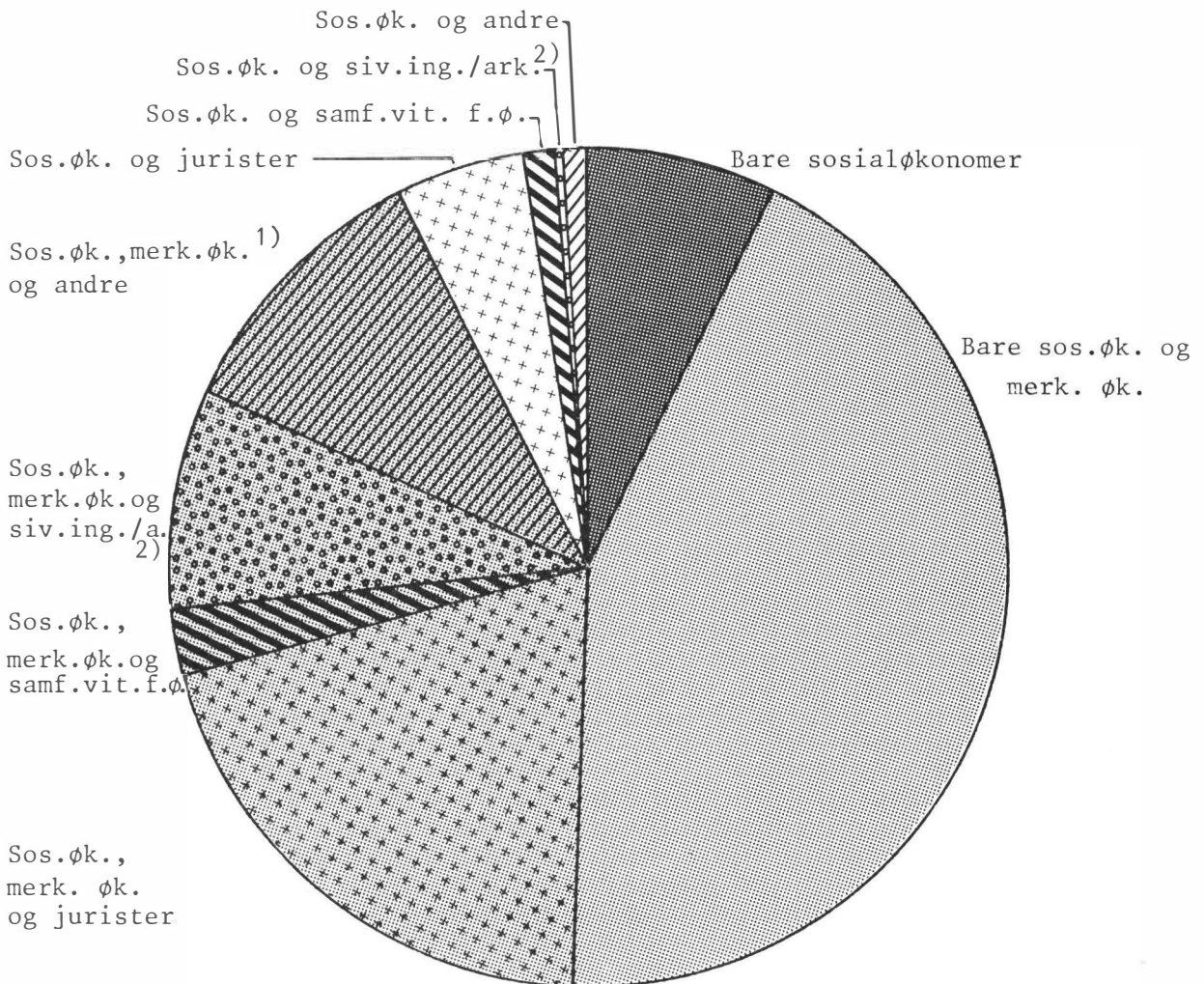

Figur 4.i Substitusjonsmulighetene for jurister.

1) Med økonomer menes her sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typer sammen.

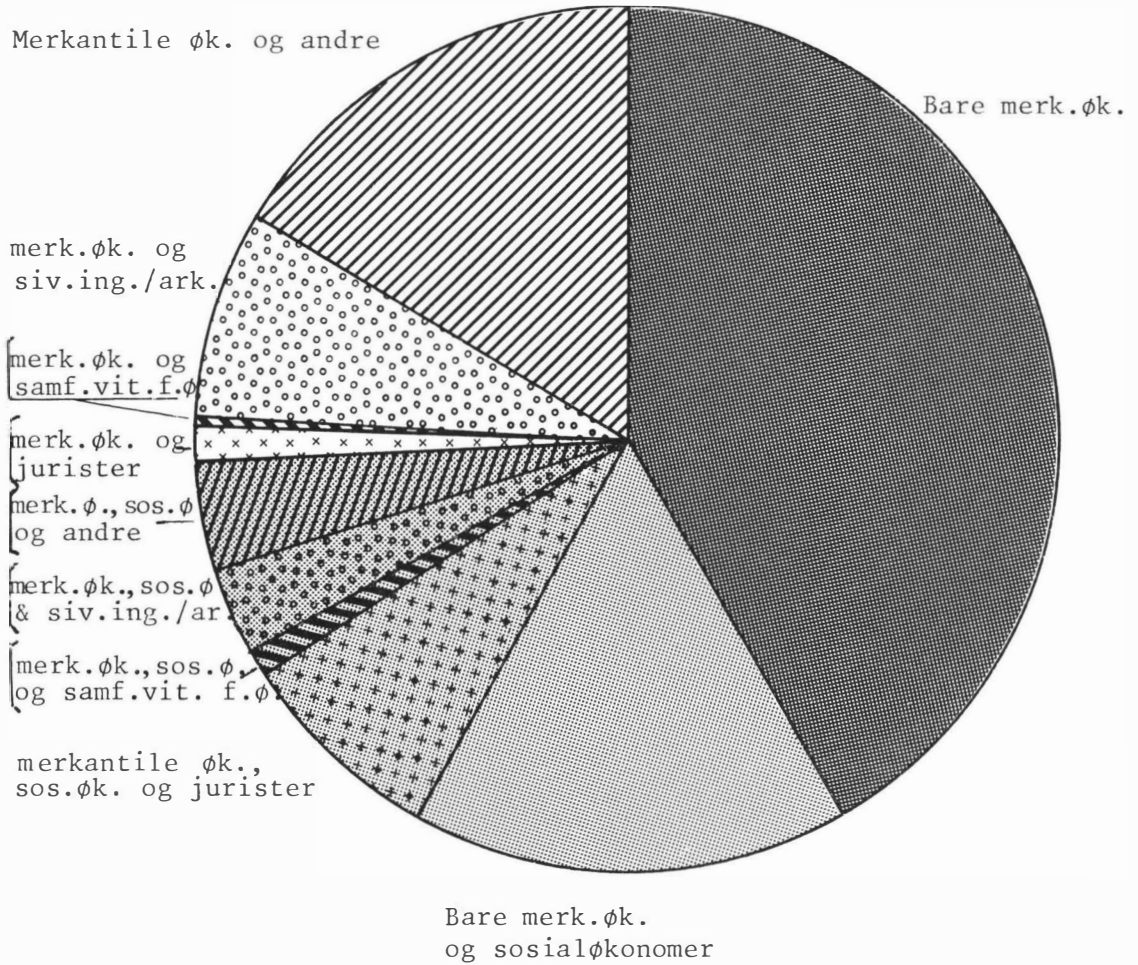
Figur 4.2 Substitusjonsmulighetene for sosialøkonomer

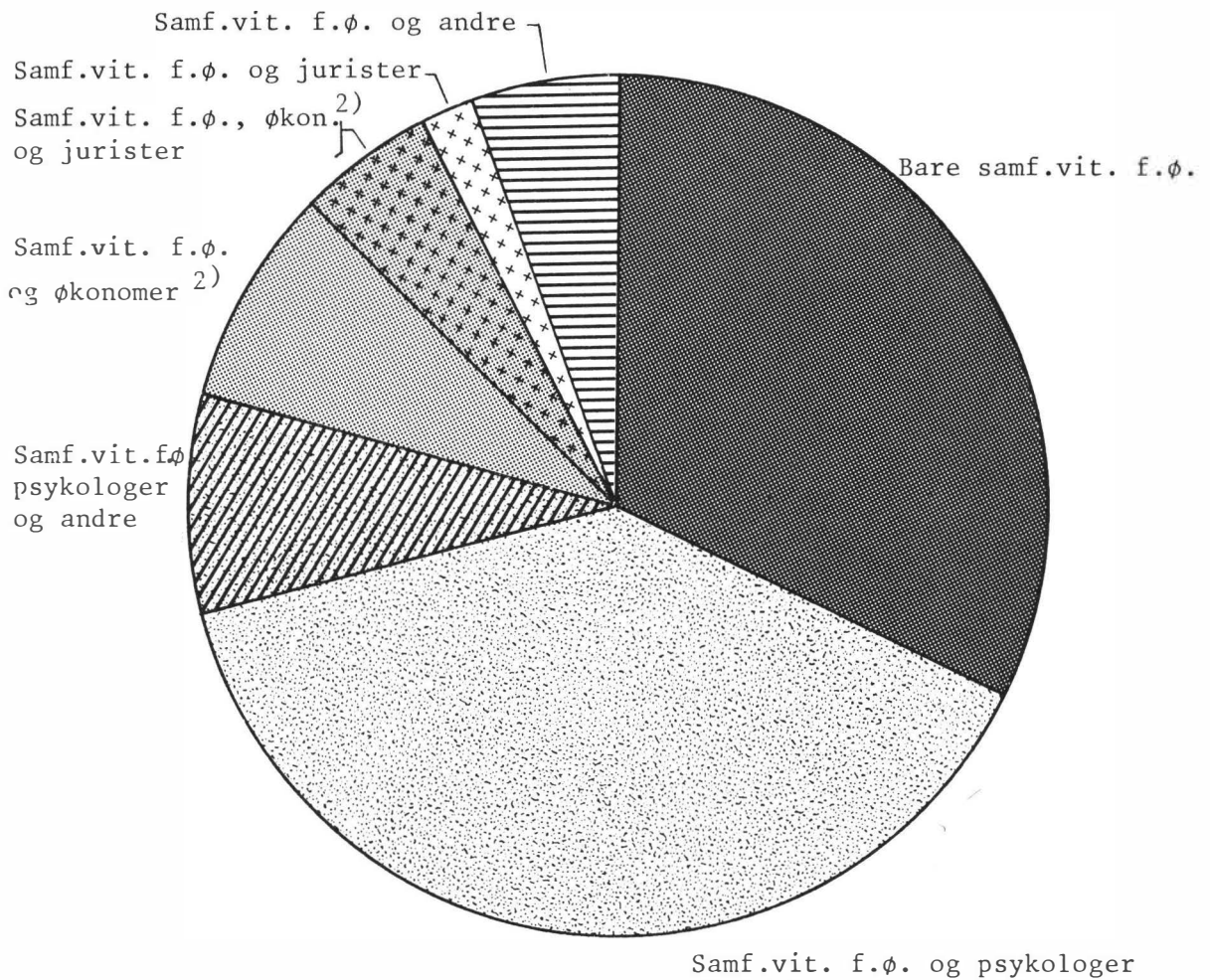
1) Merk.øk.står for merkantile økonomer.

2) Siv.ing./ark. og siv.ing./a. står for sivilingeniører/arkitekter.

Figur 4.3 Substitusjonsmulighetene for merkantile økonomer (merk.øk)

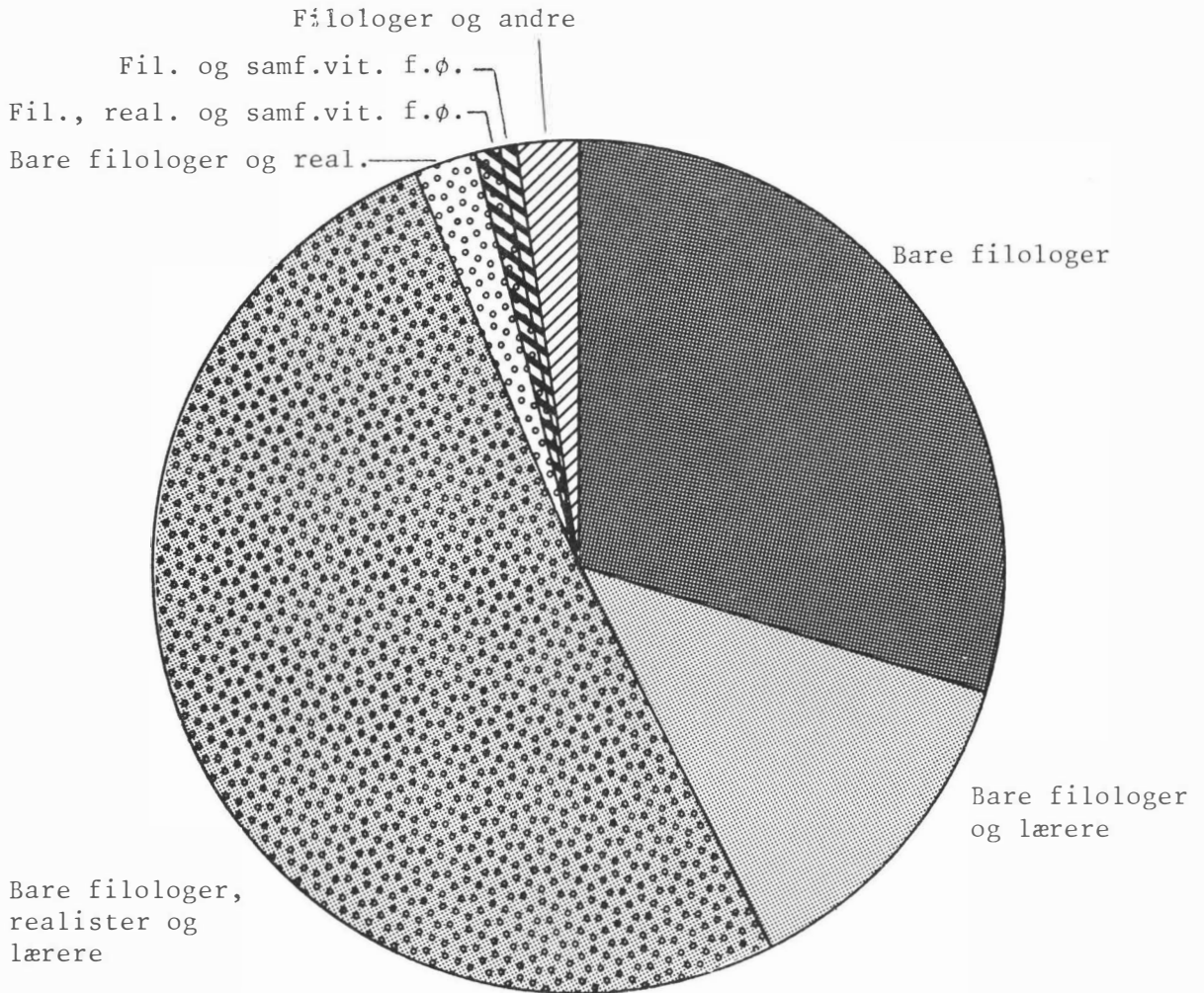
Figur 4.4 Substitusjonsmulighetene for samfunnsvitere forøvrig ¹⁾

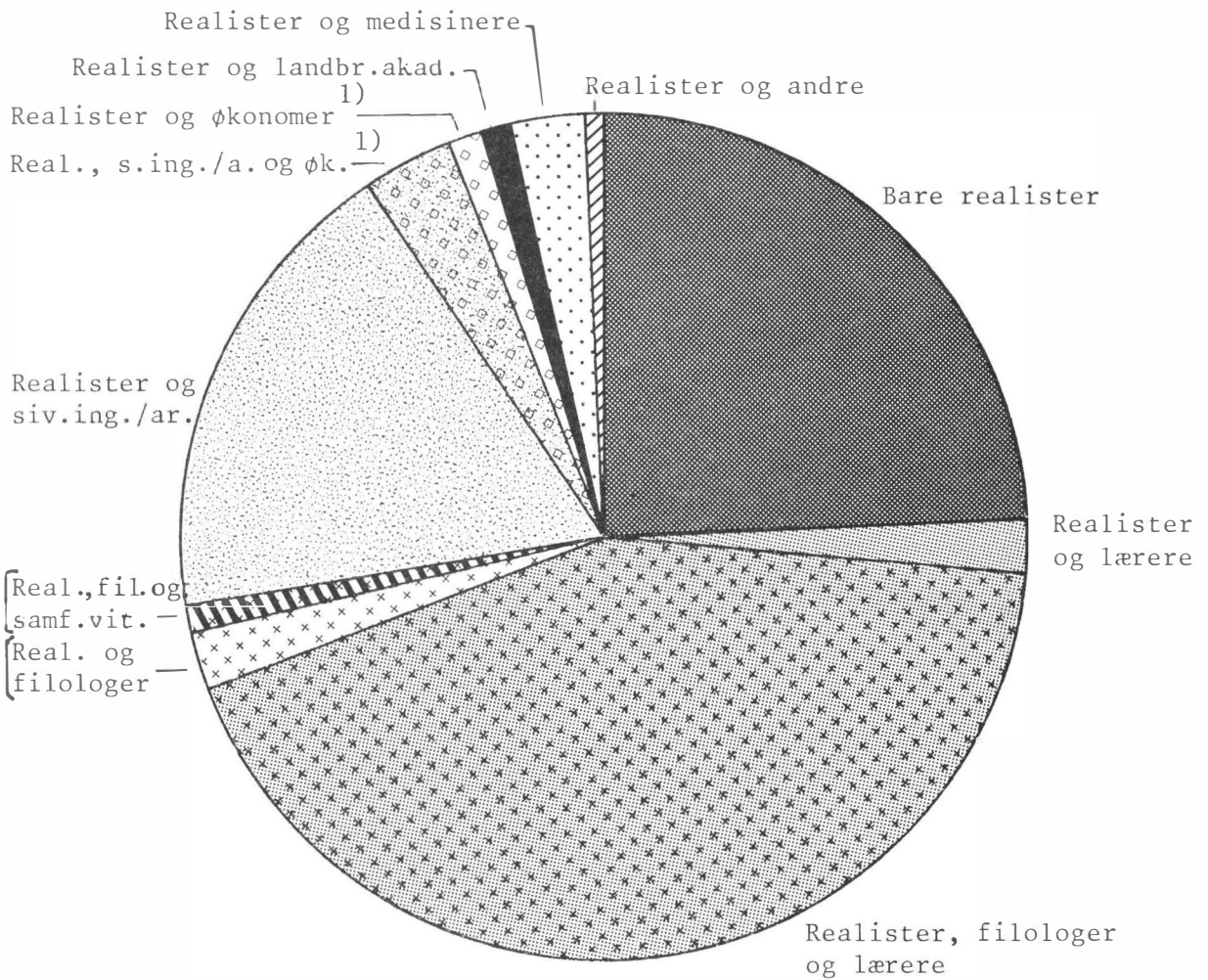
1) Samf.vit. f.φ. omfatter: Sosiologer, statsvitere, fagpedagoger og sosialantropologer m.v.

2) Med økonomer menes her sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typer sammen.

Figur 4.5 Substitusjonsmulighetene for filologer

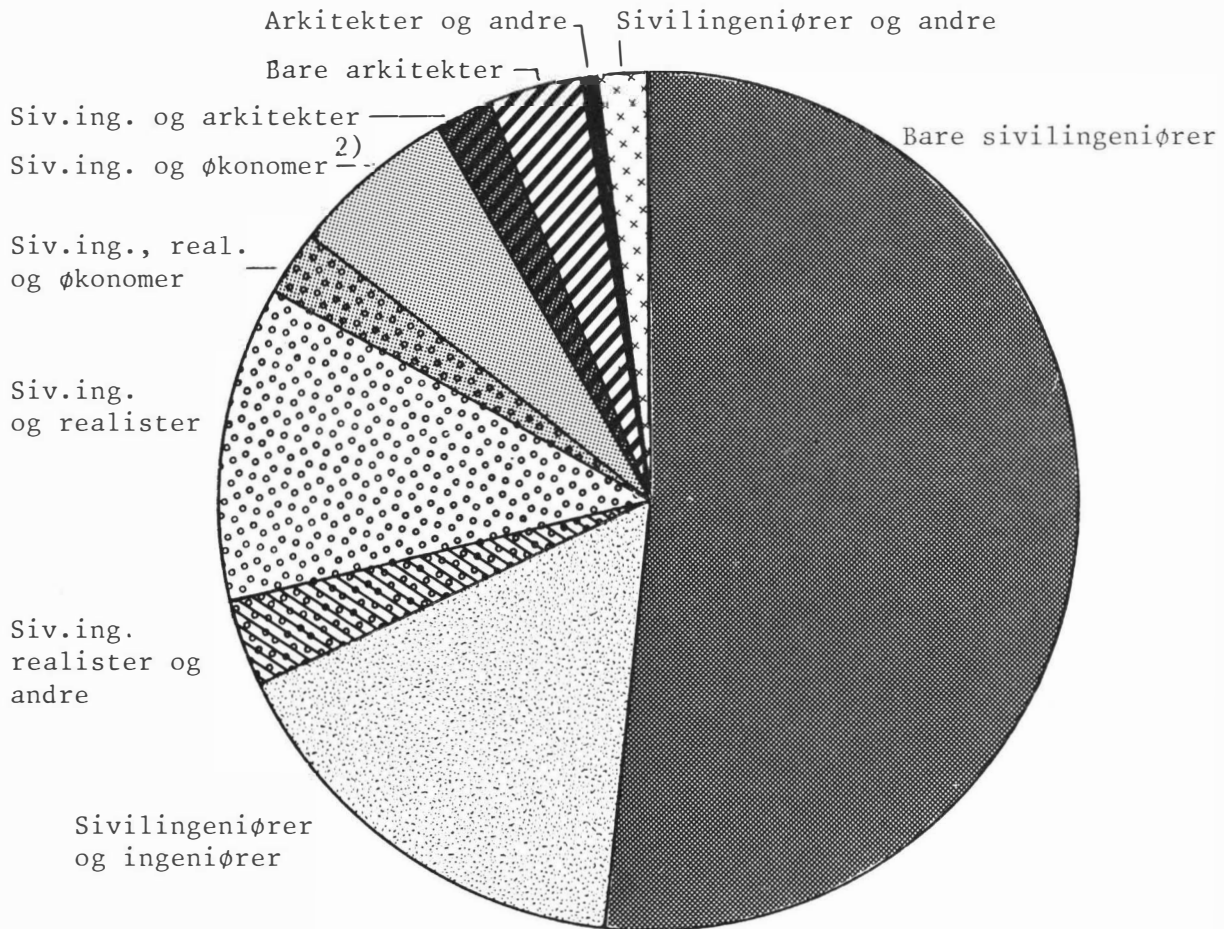

Figur 4.6 Substitusjonsmulighetene for realister

1) Med økonomer menes her sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typer sammen.

Figur 4.7 Substitusjonsmulighetene for sivilingeniører og arkitekter ¹⁾

1) Gruppen sivilingeniører/arkitekter er her splittet i sivilingeniører og arkitekter.

2) Økonomer står her for sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typene sammen.

4.2 JURISTER

Vi ser at juristene er den av de sju gruppene vi har lagd figurer for som har den høyeste andelen av stillingene utlyst for gruppen alene (ca. 70%). Av de resterende stillinger er de fleste utlyst også for økonomer. Som nevnt i kap. 3 har juristene lovbestemt enerett til et stort antall stillinger. Av de øvrige stillingene er mange av generell administrativ karakter der flere utdanningsgrupper kan være aktuelle. (Figur 4.1)

4.3 SOSIALØKONOMER

Her er en svært liten andel av stillingene utlyst bare for sosialøkonomer. Ca. 85% av stillingene er utlyst også for merkantile økonomer. Halvparten av disse igjen er også utlyst for en tredje utdanningsgruppe - som jurister, samfunnsvitere f.ø., sivilingeniører/arkitekter og "andre". Sosialøkonomene er den av de store utdanningsgruppene som lettest kan substitueres av andre grupper. Substituerbarheten kan nok kanskje være noe overvurdert, idet betegnelsen "økonom" fra arbeidsgiveren i noen tilfeller kan være ment å gjelde bare sosialøkonomer eller bare merkantile økonomer. (Figur 4.2)

4.4 MERKANTILE ØKONOMER

Substitusjonsområdet mellom de to økonomgruppene er identisk med det i forrige figur, men utgjør en mye mindre del av antall mulige stillinger for de merkantile økonomene enn for sosialøkonomene. (Figur 4.3)

Vi nevnte i avsnitt 2.2 at det ofte er vanskelig å se om utlysningsteksten også henvender seg til personer med kortere kurs i bedriftsøkonomi som vi jo ønsker å holde utenfor registreringen. Det er derfor mulig at vi har inkludert en del stillinger som ikke burde være med. De fleste av disse stillingene er sannsynligvis i gruppen "bare merkantile økonomer".

Vi legger merke til den store sektoren på figuren for "merkantile økonomer og andre". En stor del av disse "andre" er DH-kandidater (se også kap. 7 og fig. 7.1a).

4.5 SAMFUNNSVITERE F.Ø.

En stor del av stillingene som utlyses for denne gruppen kan også besettes av psykologer. Noe av dette har kodetekniske årsaker idet psykolog inngår i hovedgruppen samfunnsviter i kodelisten. Det er imidlertid ikke sikkert at alle arbeidsgivere som har brukt betegnelsen samfunnsviter også har inkludert psykologer. De fleste av stillingene i denne gruppen "samfunnsvitere f.ø. og psykologer" er imidlertid utlyst for psykologer og fagpedagoger. De to gruppene "andre" på figuren inneholder realister, filologer, lærere (skolestillinger) og sosionomer (sammen med psykologer). (Figur 4.4)

De enkelte samfunnsvitergruppene (se fotnote til fig. 4.4) har et svært lite antall stillinger som er utlyst bare for dem, mens betegnelsen "samfunnsviter" ofte brukes i utlysningsteksten slik at vi får en relativt stor andel sikre stillinger for denne gruppen under ett.

4.6 FILOLOGER

De aller fleste filologene går til skolesystemet (inkl. universiteter og høyskoler). 64% av de stillingene vi har registrert er også utlyst for lærere, så dette er avgjort stillinger til grunnskolen. Som nevnt i avsn. 1.3 og 2.2 knytter det seg store usikkerheter til denne kategorien, og det er tvilsomt om denne er korrekt representert på figuren. Et problem som vi ikke skal drøfte her, er at filologer og lærere neppe konkurrerer på like fot om stillingene, slik at figuren neppe gir noe riktig mål for substituerbarhet mellom disse to gruppene. (Figur 4.5)

54% av stillingene for filologene er også utlyst for realister (de aller fleste av disse også for lærere). Dette må ikke tolkes dithen at filologer og realister lett kan erstatte hverandre i skolen. Stillingene opptre ofte i samleannonser av typen "_____opptil 10 ledige stillinger for realister, filologer eller lærere_____". Her har skolen i annonseøyeblikket trolig ikke helt oversikt over sitt behov, men vet at den kommer til å få ubesatte filologstillinger og realiststillinger, og vil ellers vurdere søknadene ut fra sitt totalbehov. Dette sier egentlig lite om substituerbarheten mellom filologer og realister, idet vi ikke vet om de kan erstatte hverandre i de enkelte stillingene.

Vi har ikke her skilt mellom lektorer og adjunkter. De få stillingene som bare er utlyste for adjunkter (eventuelt pluss lærere) betraktes som stillinger for "filologer". Det samme gjelder for realister.

4.7 REALISTER

For skoleutlysningene gjelder de samme forbehold som tatt for filologene. Vi ser av figuren at skolestillingene ikke har riktig samme dominerende stilling som for filologene, men er fremdeles en svært viktig kategori. (Figur 4.6)

Vi ser ellers at realistene er lett substituerbare, og lar seg erstatte av en rekke utdanningsgrupper, som samfunnsvitere, sivilingeniører/arkitekter, økonomer, landbruksadademikere og medisinere. Omvendt kan en si at realistene lett kan trenge seg inn på de andre gruppenes doméne. Dette betyr imidlertid ikke at alle typer realister kan erstatte hver av disse gruppene på arbeidsmarkedet. Jfr. kap. 3.2.

Både for realistene og filologene gjelder det at enkelte stillinger hvor lærere etterspørres som en tredje utdanning ikke er framstilt på figuren som en mulig lærerstilling. Antall mulige stillinger for lærere og realister (el. filologer) er derfor litt underrepresentert på figurene.

4.8 SIVILINGENIØRER/ARKITEKTER

På figuren her har vi skilt sivilingeniørene og arkitektene. Vi ser at mulige stillinger for arkitekter bare utgjør en svært liten del (ca. 6%) av totalen. Av halvtårsundersøkelsen av arbeidsmarkedet for nye akademikere (jfr. NAVF's utredningsinstitutt 1980) kan en se at en stor del av arkitektene får kjennskap til jobben på andre måter enn gjennom annonser, og vi må derfor regne med at denne gruppen er underrepresentert i denne undersøkelsen. (Figur 4.7)

Vi ser ellers av figuren at over halvparten av stillingene er utlyst for sivilingeniører alene, en andel som bare overgås av juristene blant de grupper vi har sett på her. Dessuten ser vi at ingeniører er den gruppen som oftest kan erstatte sivilingeniører. De rene tekniske stillingene, dvs. de som bare kan besettes av sivilingeniører og ingeniører, utgjør i alt ca 2/3 av de mulige stillingene for sivilingeniører.

5 ENDRINGER AV SUBSTITUSJONSBILDET OVER TID

5.1 INNLEDNING

Har substitusjonsbildet endret seg over tiden, eller gir det "substitusjonslandskapet" vi har tegnet opp i de to forrige kapitlene en noenlunde dekkende beskrivelse av hvordan tilstanden har vært i perioden 1972-79? Dette vil vi se på i dette kapitlet. Hovedinntrykket må sies å være at substitusjonsfordelene har vært stabile i denne perioden. Dersom en skulle peke på et bestemt forhold, måtte det være en viss segmentering mellom jurister og økonomer, idet disse gruppene synes å ha fått en avtakende del av sine arbeidsmarkeder felles.

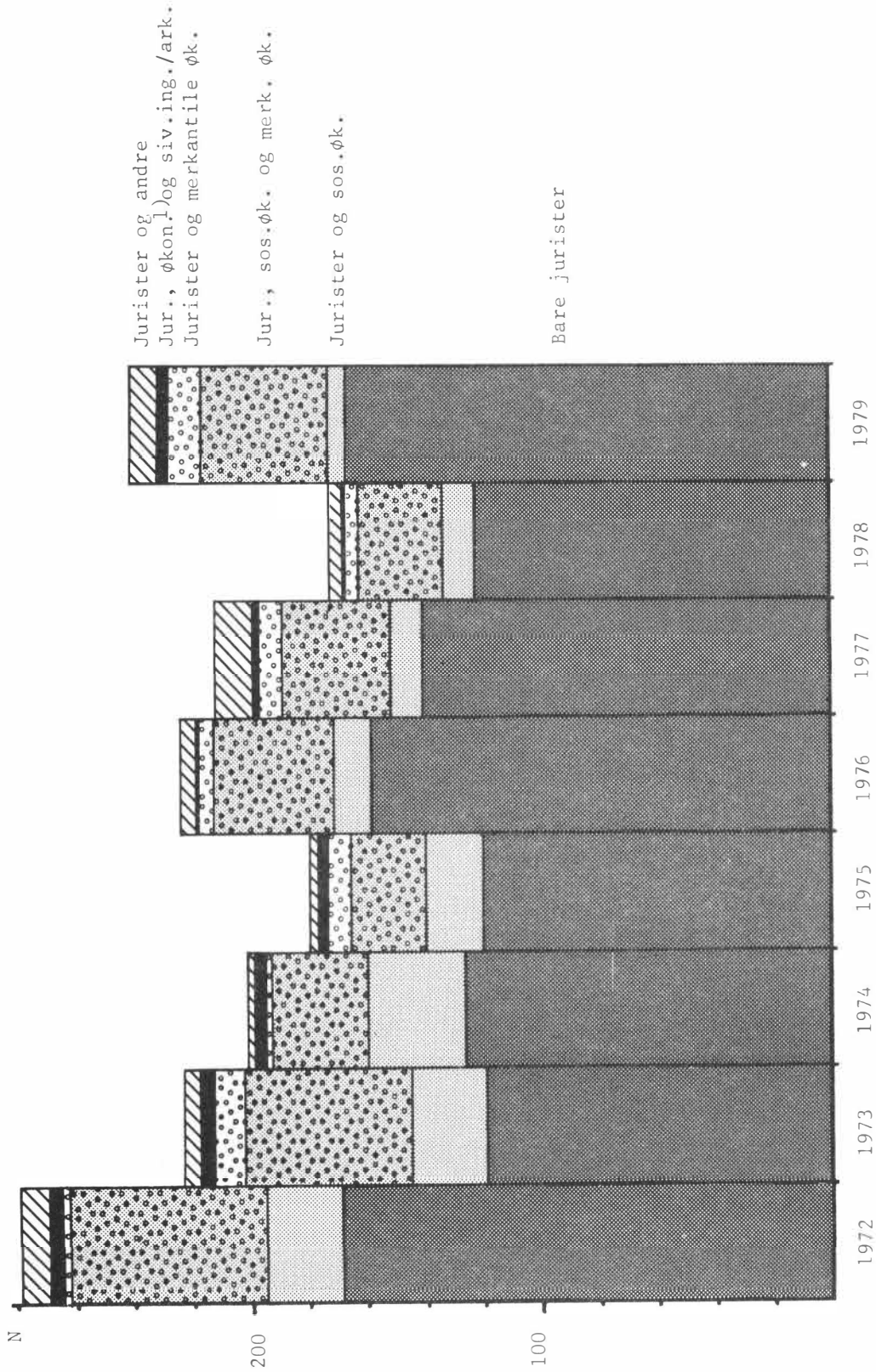
Lengden på søylene i figurene tilsvarer totalt antall mulige stillinger for utdanningsgruppen.

5.2 KOMMENTARER TIL FIGURENE

Vi vil ikke her foreta noen detaljert analyse av de enkelte figurene, men bare i store trekk si litt om hvilke tendenser figurene viser, spesielt i lys av det som ble sagt i avsnittet foran.

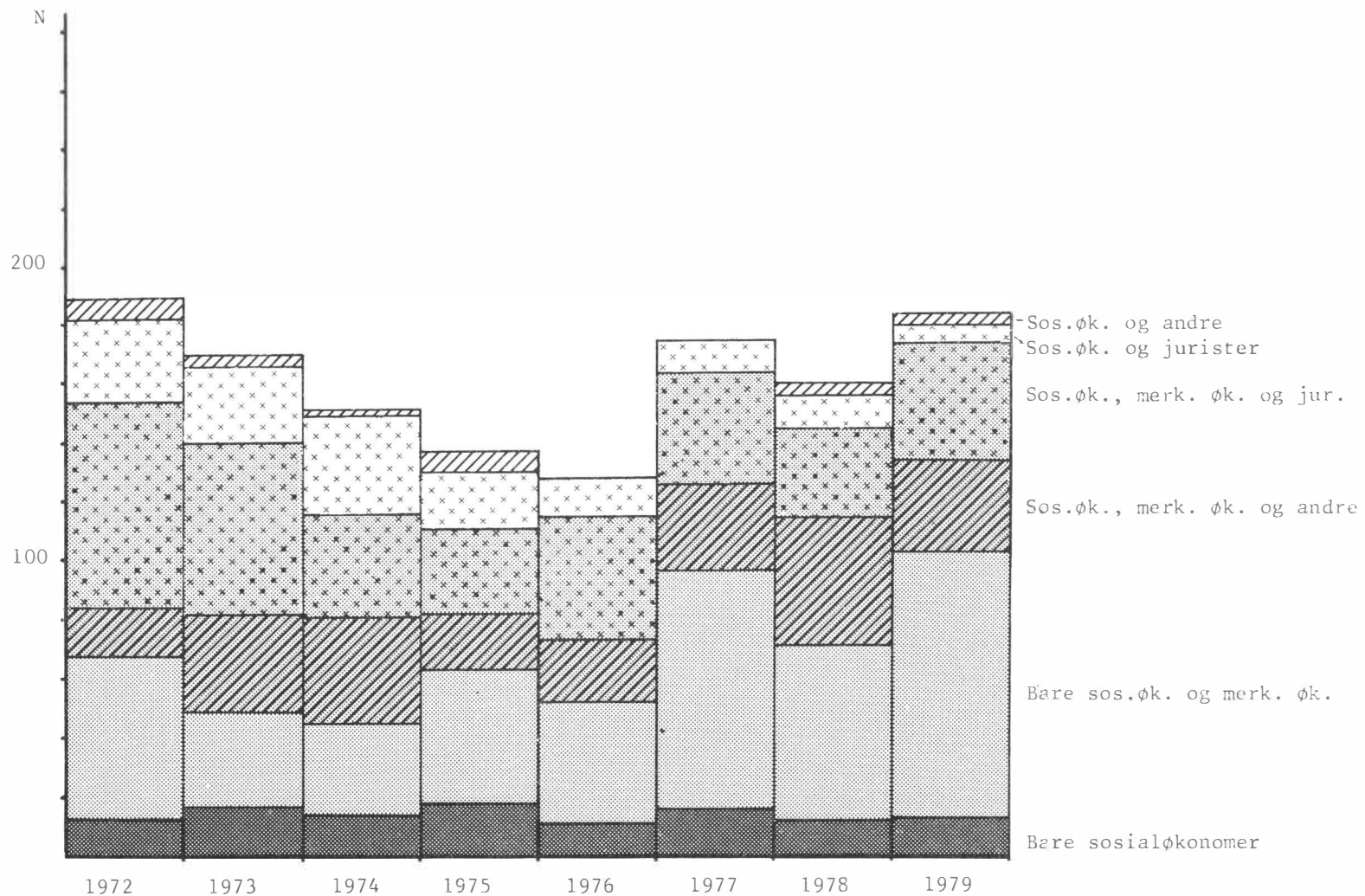
De variasjonene vi kan observere for perioden 1972-1976 virker som de hovedsaklig er av tilfeldig karakter. En avtakende andel av stillingene for jurister og sosialøkonomer kan besettes av begge gruppene. Det samme gjelder i noe svakere grad for jurister og merkantile økonomer. Dette kan skyldes at jurister og økonomer i mindre grad enn tidligere konkurrerer om de samme saksbehandlerstillingene. Samtidig har en økende andel av juriststillingene vært sikre stillinger. Noen slik utvikling har det ikke vært for sosialøkonomer, idet substitusjonsmulighetene mellom sosialøkonomer og merkantile økonomer (og andre samfunnsvitere) har økt og fylt juristenes plass. Også for merkantile økonomer har andelen sikre stillinger vært nokså konstant.

Figur 5.1 Substitusjon mellom jurister og andre. Utviklingen 1972-1979.

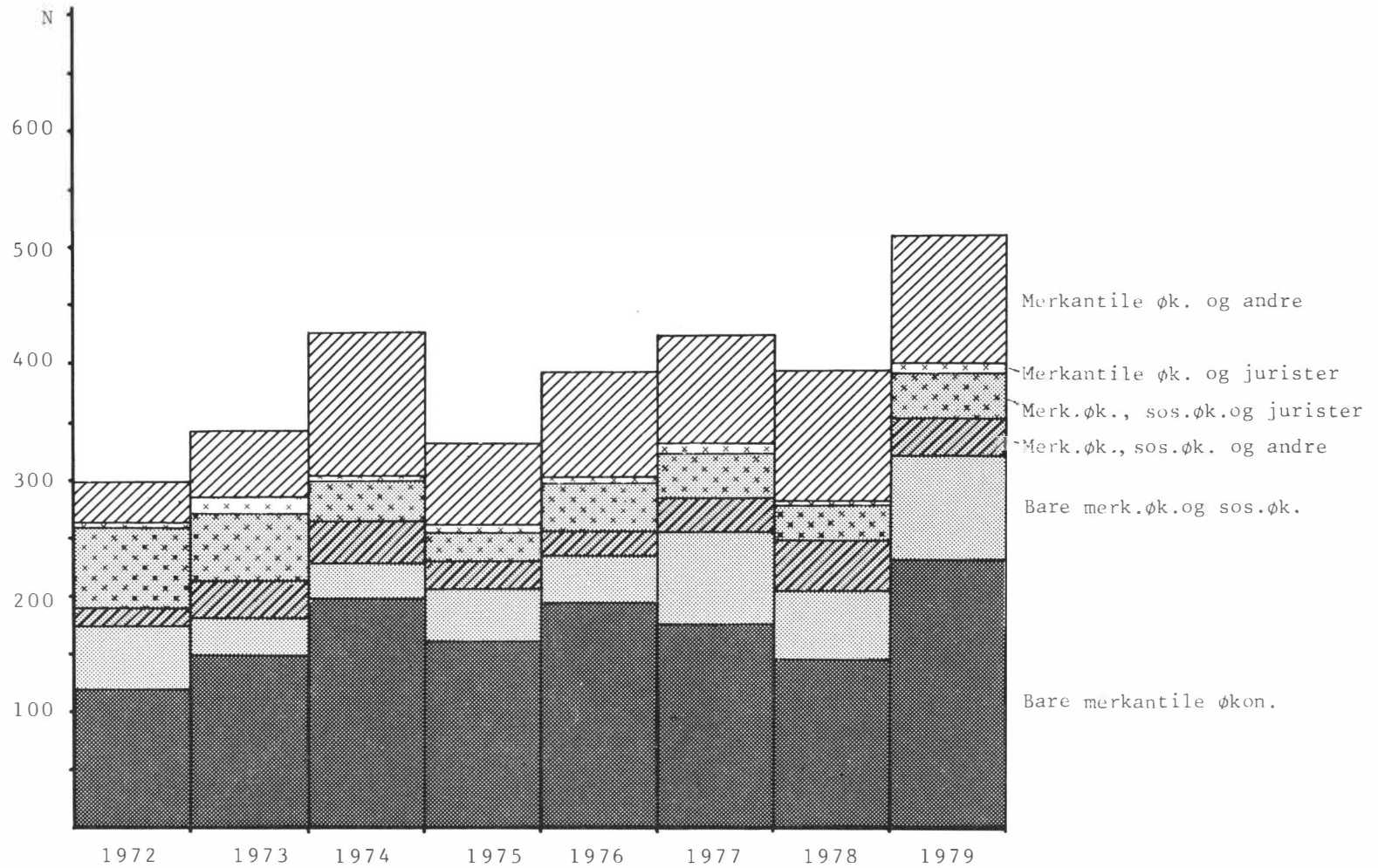

1) Med økonom menes her sosialøkonom eller merkantil økonom, eller begge typer sammen.

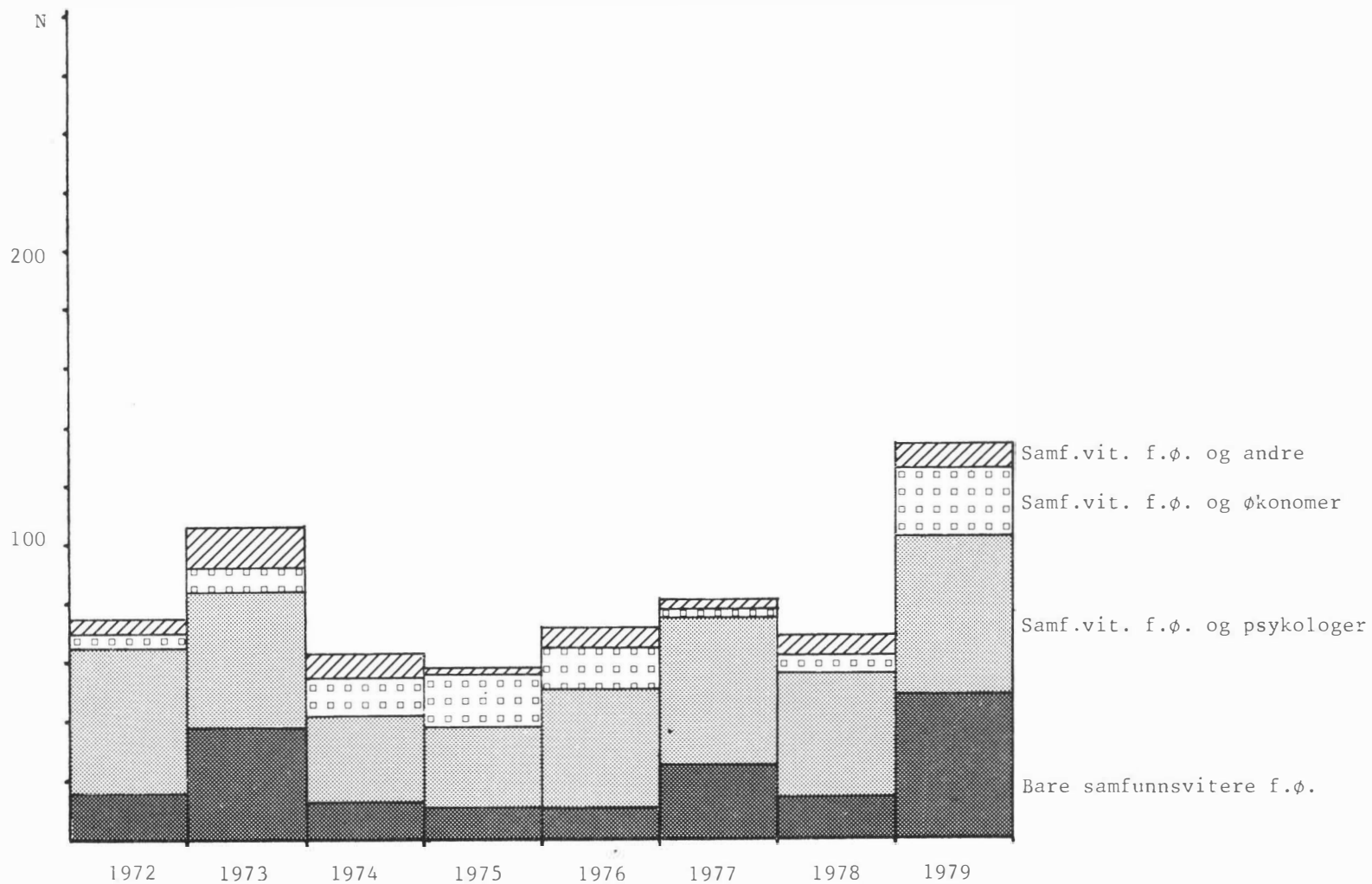
Figur 5.2 Substitusjon mellom sosialøkonomer og andre. Utviklingen 1972-1979.

Figur 5.3 Substitusjon mellom merkantile økonomer og andre. Utviklingen 1972-1979.

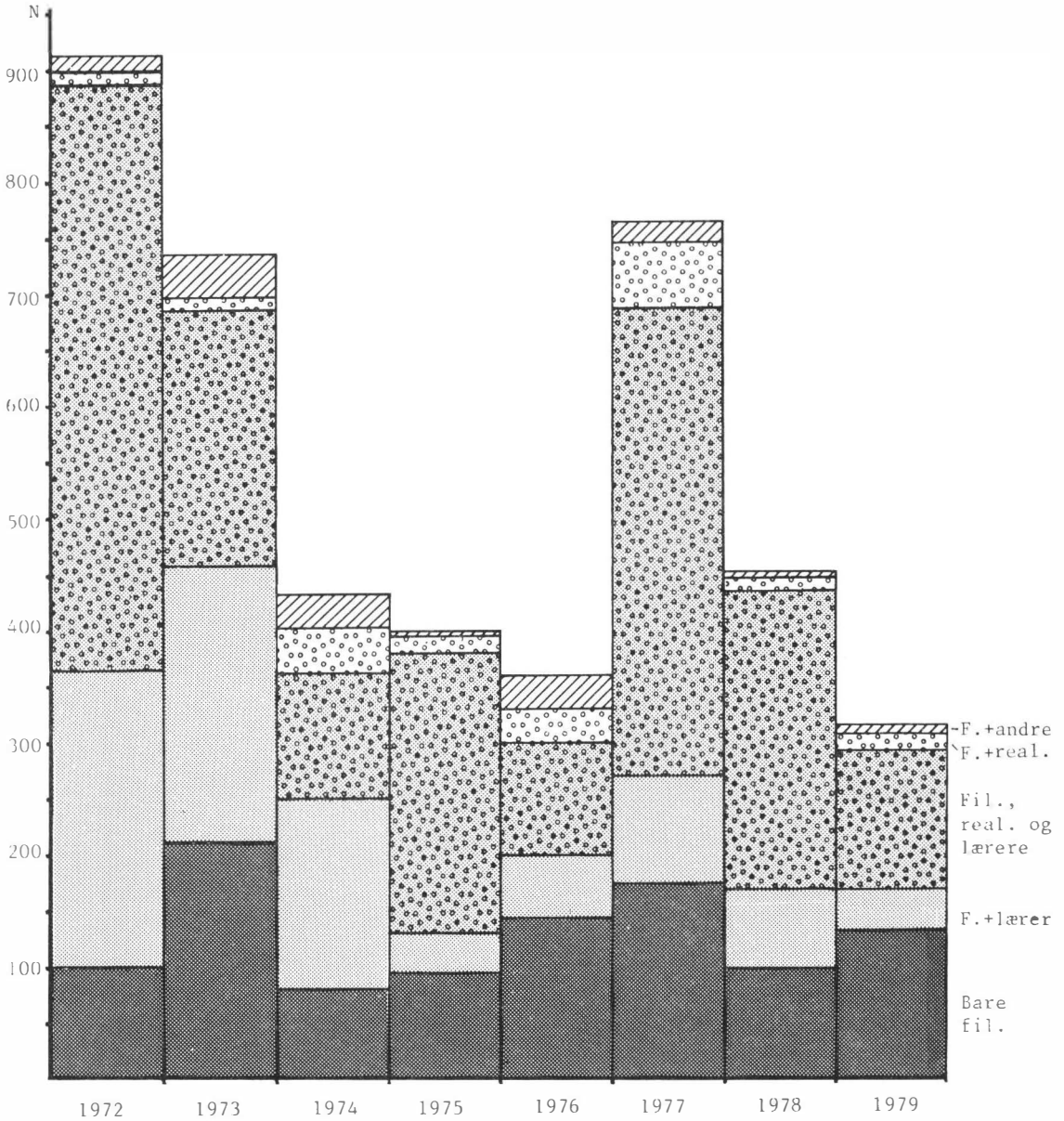
Figur 5.4 Substitusjon mellom samfunnsvitere forøvrig¹⁾ og andre. Utviklingen 1972-1979.

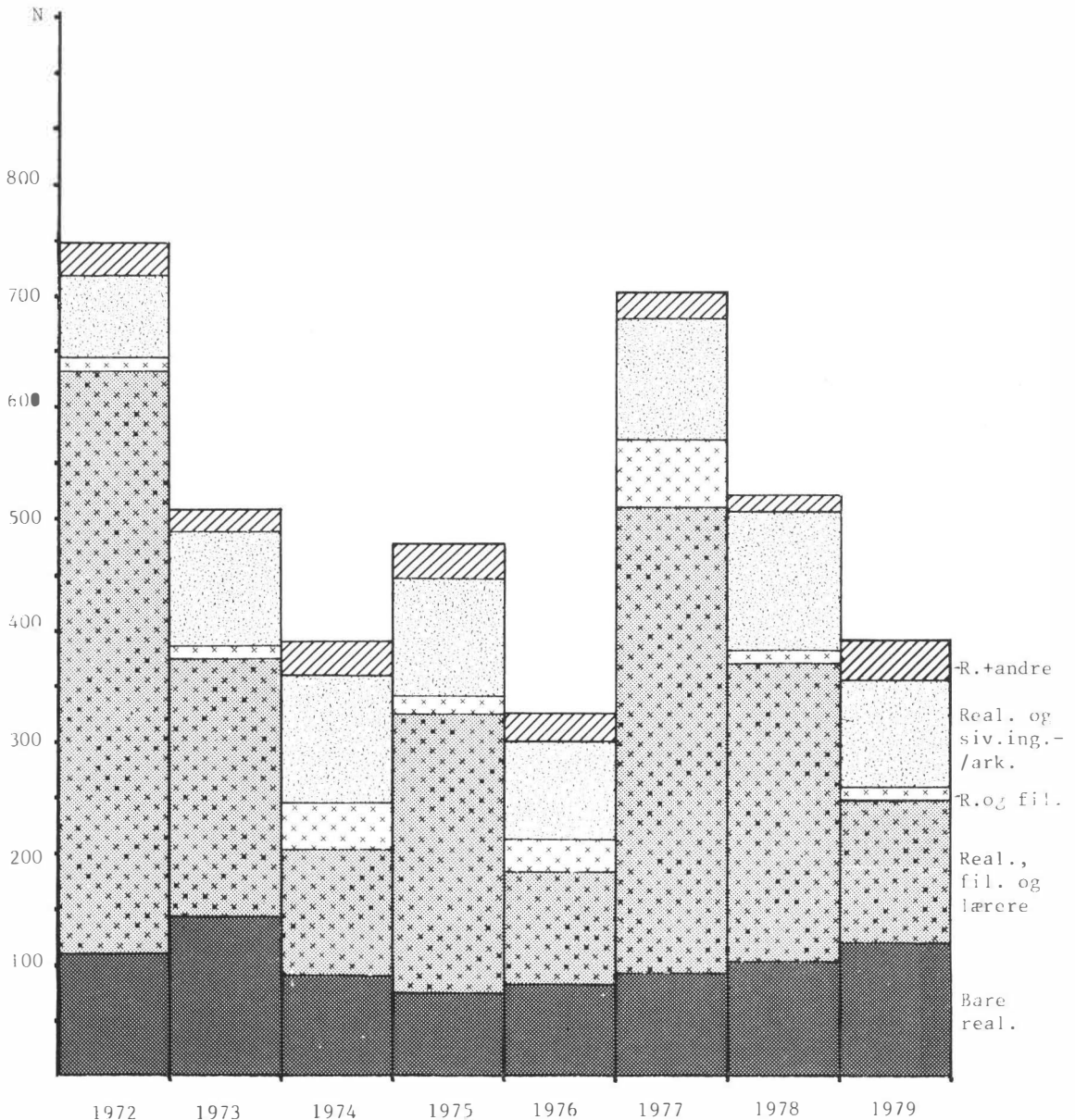
¹⁾ Samfunnsvitere f.φ. består av 20-gruppen i kodelisten A2.1, fratrukket psykologene (21).

Figur 5.5 Substitusjon mellom filologer og andre.
Utviklingen 1972-1979.

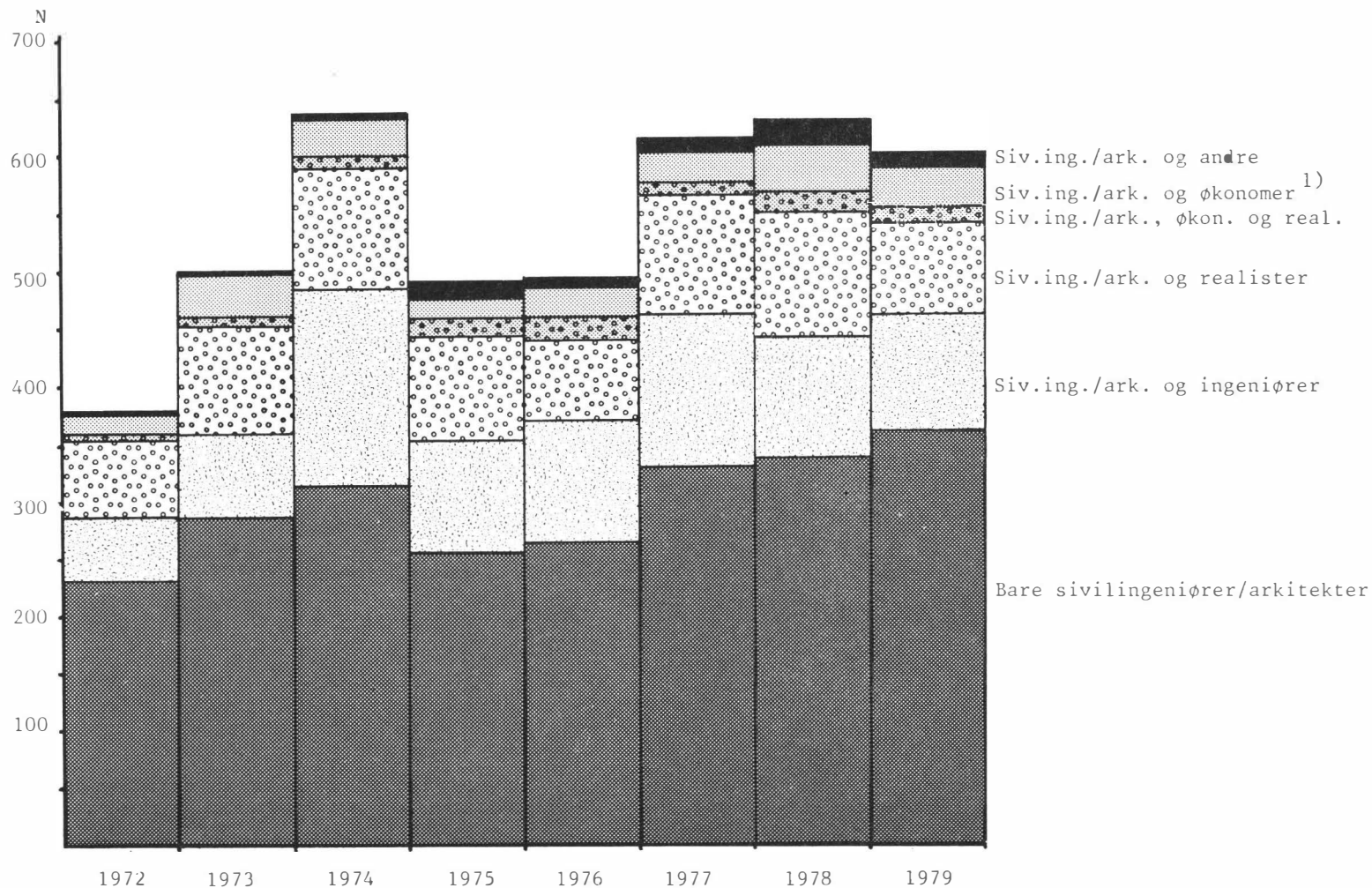

Figur 5.6 Substitusjon mellom realister og andre.
Utviklingen 1972-1979.

1) Siv.ing./a. står for sivilingeniør/arkitekt.

Figur 5.7 Substitusjon mellom sivilingeniører/arkitekter og andre. Utviklingen 1972-1979.

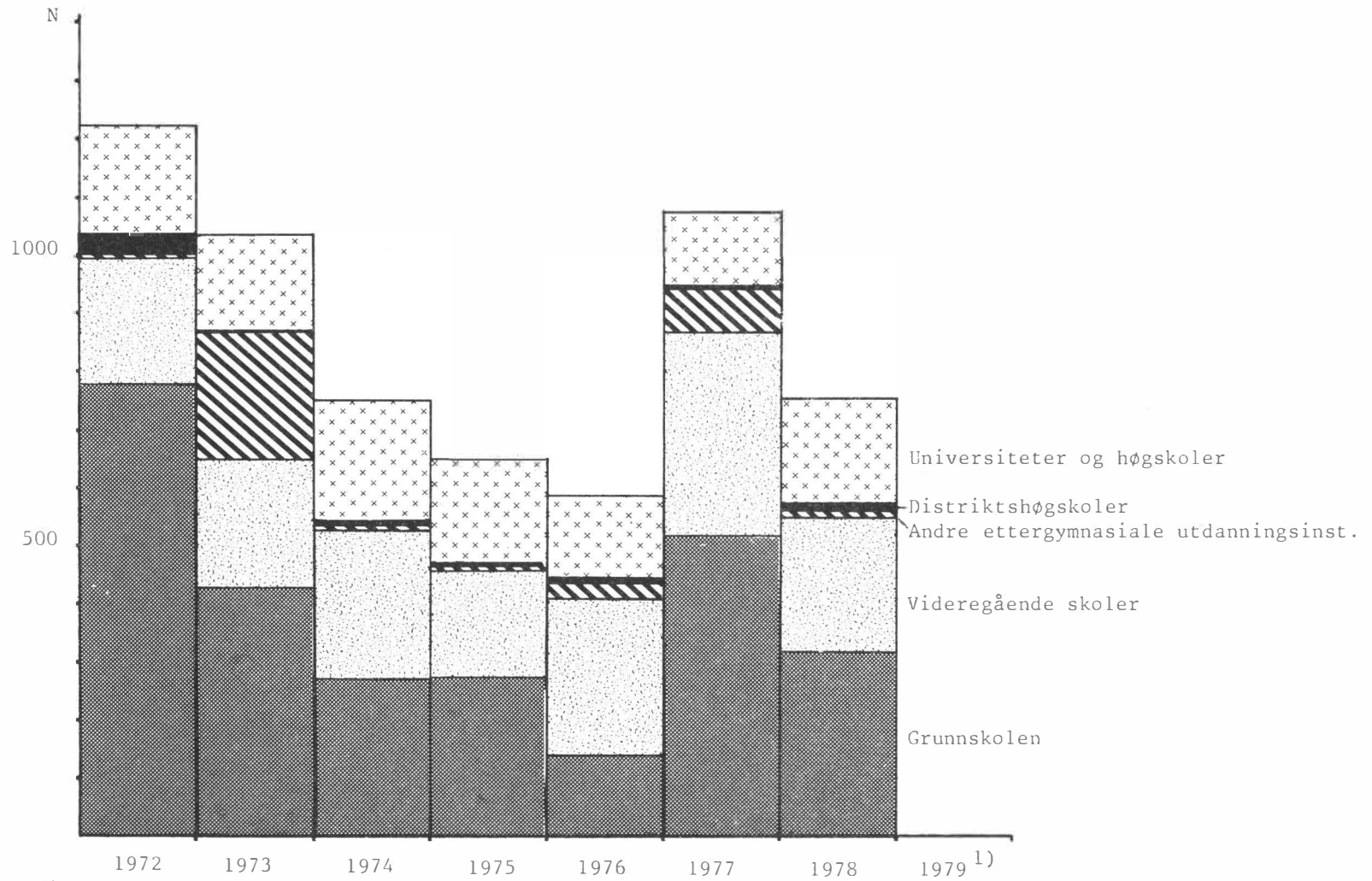
1) Med økonomer menes her sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typer sammen.

For filologer har andelen av stillingene som også er beregnet på lærere avtatt. Andelen sikre stillinger for filologer har økt noe i forhold til totalen. For realister har andelen stillinger som også er beregnet på filologer og lærere avtatt noe. Andelen sikre stillinger har vist en svak økende tendens også for realister. Både for filologer og realister har tendensen til en øket andel sikre stillinger sammenheng med nedgangen i antall stillinger utlyst for disse gruppene.

For sivilingeniører/arkitekter er det vanskelig å peke på noen klar tendens i utviklingen av substitusjonsmønsteret.

I innledningen til dette kapitlet nevnte vi at vi av disse figurene kunne si noe om riktigheten av det substitusjonsbildet vi dannet oss i kap. 3 og 4. Vi ser at for realistene utgjør gruppen "bare realister" 20% av totalen i 1978, mot 30% i 1979. Gruppen "sosialøkonomer, merkantile økonomer og andre" utgjorde i 1978 28% av "sosialøkonomer tilsammen, mot 17% i 1979. I mange tilfeller er det altså store forskjeller mellom 1978 og 1979, så det er et spørsmål om gjennomsnittet for disse to årene gir et tilfredsstillende situasjonsbilde av substitusjonsmulighetene for de ulike gruppene. Vi tror imidlertid at selv om usikkerheten i enkelte tilfeller kan være stor, er bildet vi har dannet oss av den relative størrelsen på de enkelte substitusjonsgruppene sjelden direkte misvisende. En kan ihvertfall bruke figurene i dette kapitlet som et hjelpemiddel til å avgjøre om i hvor stor grad en vil stole på de enkelte resultatene en kan trekke ut av figurene i kap. 3 og 4.

Figur 6.1 Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger til skolesektoren

1) Vi mangler data for nov. 1979.

6 SKOLESEKTOREN

Fig. 6.1 viser tidsutviklingen av antall utlyste stillinger til skolesektoren. Vi ser her at de store variasjonene som opptrer, hovedsaklig skyldes grunnskolen. Fra 1972 til 1976 er antall utlysninger gått dramatisk ned, for så å vise en topp i 1977. Fra tabell A6.1 i vedleggene ser vi at toppen i 1972 hovedsaklig kan tilskrives mai-utlysningene, mens toppen i 1977 hovedsaklig skyldes utlysningene i november. Disse toppene har muligens sammenheng med reduksjoner i timetallet for lærere som skjedde 1. august 1971 og 1. august 1977. Andre forhold som kan ha spilt inn - men som vi ikke har full oversikt over - er overgang fra midlertidige til faste stillinger, innføring av 5-dagers uke og forskyvninger av utlysningstidspunktene. Ellers må vi igjen påpeke at datamaterialet er heftet med store usikkerheter.

Vi legger merke til at skolegruppen "andre ettergymsasiale utdanningsinstitusjoner" har et stort antall utlysninger i 1973. Dette skyldes en fellesutlysning for lærerskolene i november 1973, og er et eksempel på hvordan det kan slå ut at en slik fellesutlysning tilfeldigvis faller i en av registreringsmånedene våre.

Fra 1972 til 1973 og videre til 1974 var det en dramatisk nedgang i antall nye stillinger til universitets- og høgskolesektoren på statsbudsjettet. Når denne nedgangen ikke får noen særlig innvirkning på fig. 6.1, så skyldes dette nok at storparten av utlysningene gjelder stillinger for vitenskapelige assistenter. Disse lyses ut hvert 3. år, noe som betyr at utlysningene hovedsaklig dreier seg om "gamle" stillinger og ikke de nyopprettede.

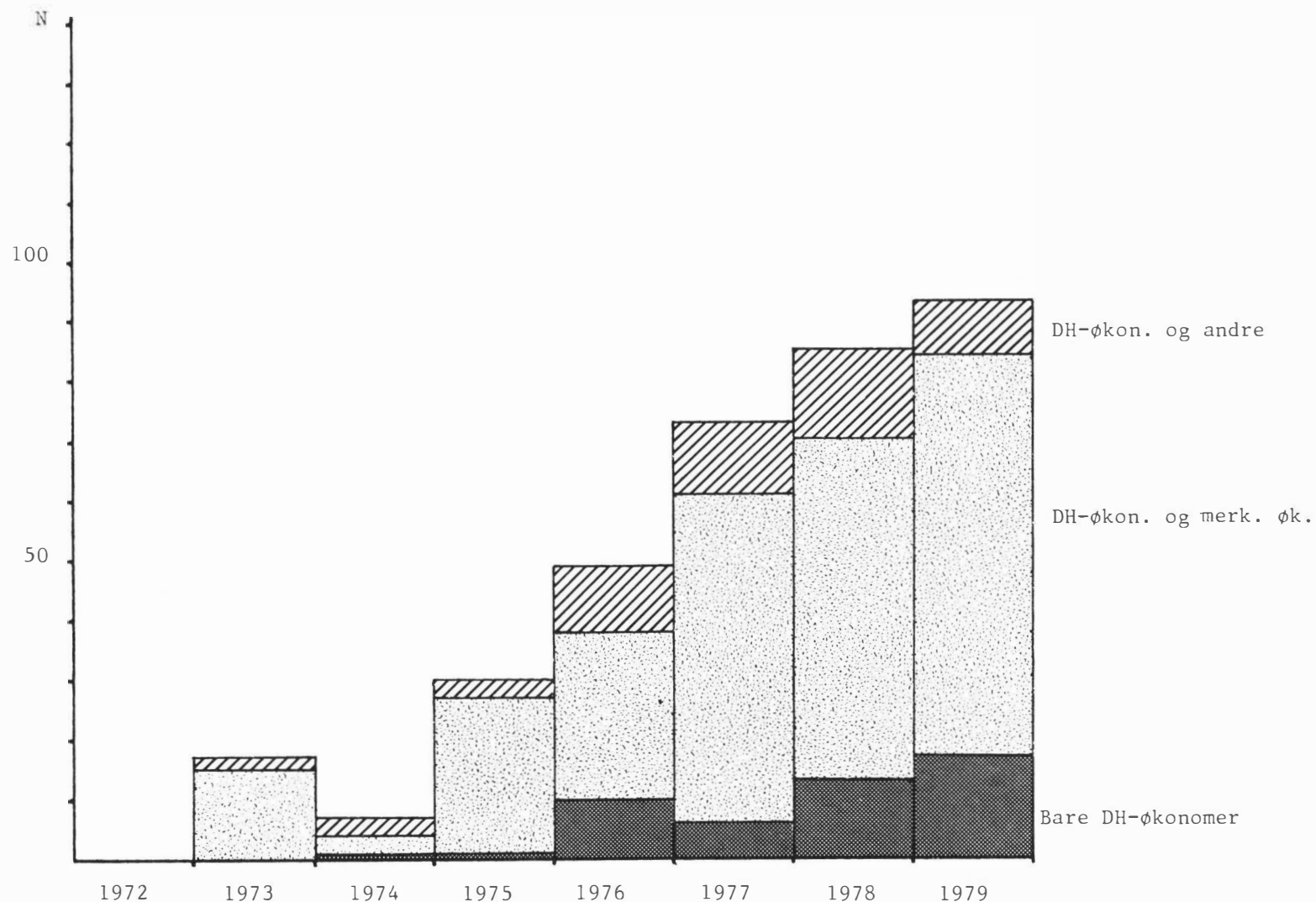
7 DISTRIKTSHØGSKOLEKANDIDATER

Vi har tidligere ikke tatt med DH-kandidatene på figurene våre som egne grupper. I den grad de er etterspurt sammen med hovedutdanningen på en figur, er de imidlertid tatt med i kategorien "andre". I dette kapitlet skal vi se litt nærmere på denne utdanningen.

Det er nesten bare innenfor realfag og økonomi at vi har funnet noen etterspørsel etter DH-kandidater. Fig. 7.1a og 7.1b viser tidsutviklingen for utlyste stillinger for disse gruppene. Vi ser at stigningen i antall utlyste stillinger er ganske kraftig de siste årene, og spesielt innenfor økonomi er dette tallet kommet nokså høyt. For 1979 utgjør "DH-økonom og merkantil økonom" ca. halvparten av gruppen "merkantil økonom og andre" på fig. 5.3. Innenfor realfag er etterspørselen mer beskjeden, men også her har den de siste to årene kommet opp på et visst nivå.

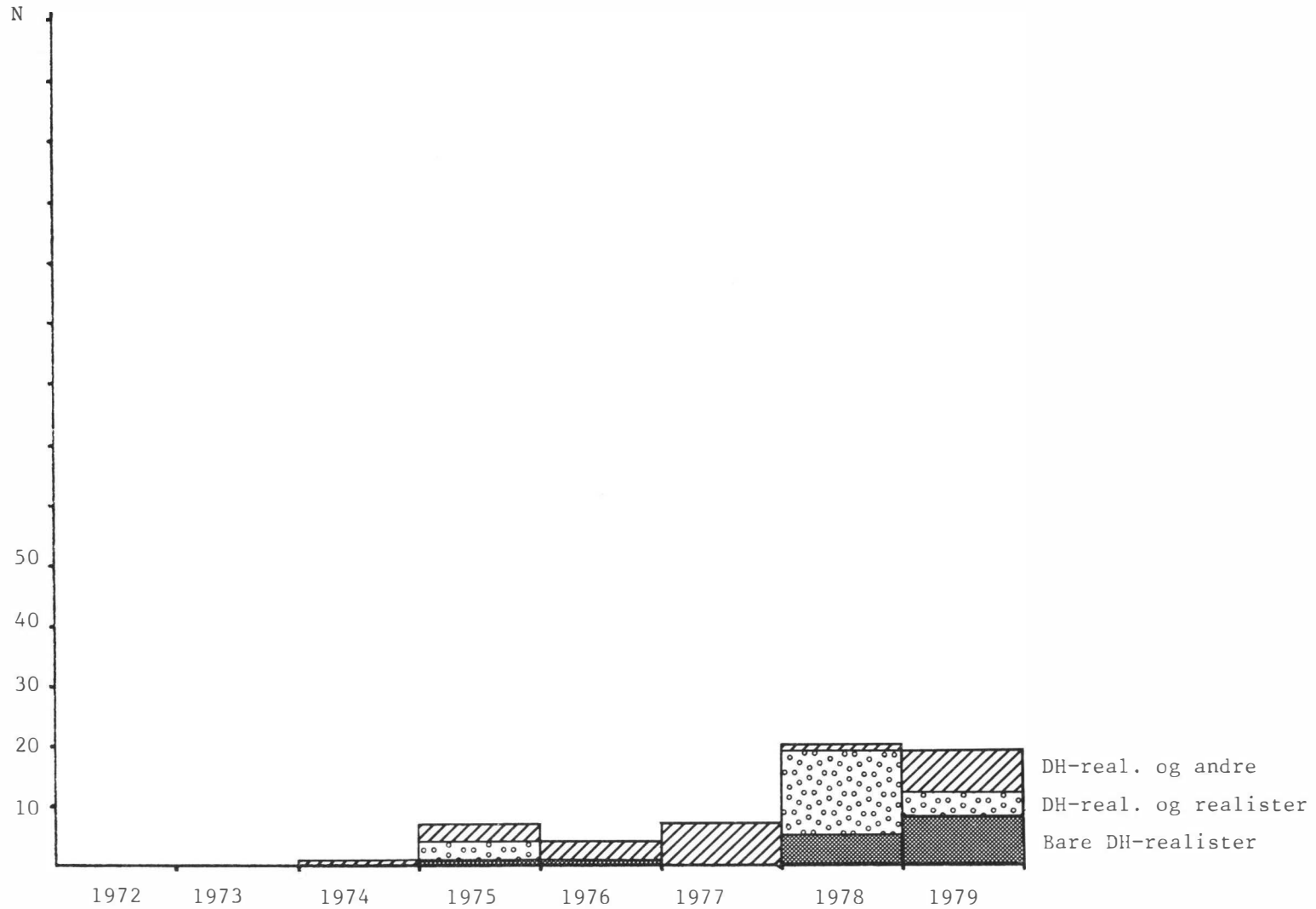
Datagrunnlaget for figurene er gitt i tab. A7.1 i vedleggene.

Figur 7.1 a Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger for DH-kandidater i økonomi

Figur 7.1 b Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger for DH-kandidater i realfag

REFERANSER

Eriksen, Knut (1975): "Annonsebarometer for stillinger der det kreves høyere utdanning - prøveprosjekt".

NAVF's utredningsinstitutt (U-3/75)

Eriksen, Knut (1978): "Beregnet etterspørsel etter utdannet arbeidskraft i 1990". NAVF's utredningsinstitutt(1978:4)

NAVF's utredningsinstitutt (1980): "Arbeidsmarknaden eit halvt år etter eksamen". (1980:3)

V E D L E G G

VEDLEGG 1 KODELISTE FOR UTDANNINGSGRUPPER

10 Økonom

11 Sosialøkonom

12 Siviløkonom

13 Handelslærer

17 Bedriftsøkonom o.l.

18 Distriktshøgskolekandidat (øk./adm. el. transportfag)

20 Samfunnsviter

21 Psykolog

22 Sosiolog

23 Statsviter

24 Fagpedagog

25 Etnograf o.l.

28 DH-kandidat (samf.fag.)

30 Filolog

31 Filolog med språkfag

32 Filolog med historie m.v. og samfunnsfag

37 Adjunkt (cand.mag. og lærersk.)

40 Realist

41 Matematiker, fysiker m.v.

42 Kybernetiker, EDB-spesialist

43 Kjemiker

44 Biolog, økolog m.v.

45 Geolog

46 Geograf

47 Adjunkt (cand.mag. og lærersk.)

48 DH-kandidat (realfag)

50 Sivilingeniør

- 51 Siv.ing. utdannet ved allmennavd. (teoret. fysikk m.v.)
- 52 Elektroingeniør
- 53 Kjemiingeniør
- 54 Maskiningeniør
- 55 Bergingeniør
- 56 Bygningsingeniør
- 57 Skipsteknisk ingeniør

60 Landbruksakademiker

- 61 Jordskifte kandidat
- 62 Forstkandidat
- 63 Landbrukskandidat
- 64 Hagebrukskandidat
- 65 Meierikandidat

70 Medisinsk utdannet person

- 71 Lege
- 72 Tannlege
- 73 Farmasøyt
- 74 Veterinær

80 Akademiker e.l. ikke nevnt ovenfor

- 81 Jurist
- 82 Teolog
- 83 Arkitekt
- 84 Aktuar
- 85 Krigsskoleutdannet befal (offiser)

90 Person med uspesifisert høyere utdanningPersoner i en del andre utdanningsgrupper

91 Stud.fag o.l.

92 Sosionom o.l.

93 Lærer (fra vanlig lærerskole)

95 Ingeniør/tekniker

96 Agronom, skogtekniker m.v.

97 Reseptar

98 Akademiker el. utenfor ovenfornevnte kategorier

VEDLEGG 2. TABELLER

Tabellene er nummererte etter hvilke kapitler disse hører til.

Tabell A2.1 Tidsutviklingen av antall utlyste stillinger tilsammen.¹⁾

Annonse-organ	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Aftenposten	274	262	536	260	413	673	414	388	802	349	325	674
Norsk Lysningsblad	1175	598	1773	902	670	1572	769	571	1340	646	488	1134
Tilsammen	1449	860	2309	1162	1083	2245	1183	959	2142	995	813	1808
Tilsammen, utenom skolen ²⁾	656	654	1310	636	740	1376	863	742	1605	694	649	1343

Annonse-organ	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Aftenposten	327	392	719	394	436	830	453	350	803	376	485	861
Norsk Lysningsblad	629	515	1144	914	826	1740	623	674	1297	768	642	1410
Tilsammen	956	907	1863	1308	1262	2570	1076	1024	2100	1144	1127	2271
Tilsammen, utenom skolen ²⁾	709	717	1426	789	839	1628	753	784	1573	831	³⁾	

1) Denne tabellen tar med alle registrerte stillinger, også DH-kandidater.

2) Med skolen menes her grunnskolen, videregående skoler og "andre ettergymsiale skoler".

3) Data for skolesektoren mangler for nov. 1979.

Tabell A2.2 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for ulike akademikergrupper.

Utdanningsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Jurister	156	122	278	113	109	222	104	96	200	83	96	179
Sosialøkonomer	103	86	189	81	89	170	100	51	151	77	60	137
Merkantile økonomer	161	137	298	167	175	343	204	223	427	192	139	331
Samfunnsvitere for øvrig	40	35	75	36	70	106	38	25	63	33	25	58
Filologer	691	220	911	446	289	735	269	162	431	233	165	398
Realister	490	255	745	279	227	506	237	151	388	246	231	477
Sivilingeniører/arkitekter	188	192	380	202	298	500	323	314	637	248	244	492
Landbruksakademikere	23	23	46	24	31	55	28	19	47	30	22	52
Medisinere ¹⁾	87	83	170	91	61	152	118	72	190	83	69	152
Uspesifisert ²⁾	56	26	82	46	11	57	47	40	87	43	37	80

Utdanningsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Jurister	124	99	223	105	106	211	83	89	172	118	119	238
Sosialøkonomer	53	75	128	79	96	175	65	95	160	96	88	184
Merkantile økonomer	166	227	393	222	203	425	225	169	394	239	272	511
Samfunnsvitere for øvrig	52	20	70	53	28	81	43	26	69	56	78	134
Filologer	203	155	358	357	406	763	217	235	452	164	152	316
Realister	167	158	325	252	450	702	193	328	521	159	230	389
Sivilingeniører/arkitekter	194	300	494	299	315	614	319	312	631	291	316	607
Landbruksakademikere	27	21	48	35	30	65	41	37	78	31	39	70
Medisinere ¹⁾	74	53	127	112	84	196	45	88	133	117	94	211
Uspesifisert ²⁾	28	19	47	41	52	93	38	30	68	44	23	67

1) Med medisinere menes her leger, tannleger, farmasøyter og veterinærer.

2) Det er ikke tatt med stillinger hvor "uspesifisert" er nevnt sammen med spesifiserte utdanninger.

Tabell A3.1 Substitusjonsmulighetene for to og to akademikergrupper. Antall stillinger.
Data: Mai og nov., 1978 og 1979.

Utdanning	Teo- loger	Jur- ister	Sos. øk.	Psy- kol.	Samf. vit. f.ø.	Filo- loger	Real- ister	Siv. ing./ arkit.	Medi- sinere	Odont.	Far- mas.	Vet- erin.	Merk. øk.	Land- br. akad.	Offi- serer	Muli- ge i alt
Teologer	-					9										96
Jurister		-	93	9	22	2	1	6					91			412
Sosialøkonomer		93	-	7	25		16	34					304	5	3	357
Psykologer		9	7	-	105	7	3		1				7	1		168
Samfunnsvitere f.ø.		22	25	105	-	14	14	1	3		1		24	2		203
Filologer	9	2		7	14	-	378	3					4	3		722
Realister		1	16	3	14	378	-	218	25		21	4	40	12	3	865
Siv.ing./arkitekter		6	34		1	3	218	-	14		15	3	101	12	5	1188
Medisinere				1	3		25	14	-	2	21	6	2			212
Odontologer									2	-						84
Farmasøyter					1		21	15	21		-	5				46
Veterinærer							4	3	6		5	-				34
Merkantile økonomer		91	304	7	24	4	40	101	2				-	9	6	941
Landbruksakad.			5	1	2	3	12	12					9	-		147
Offiserer			3				3	5					6		-	11

Tabellene A4.1 - A4.7 gir datagrunnlaget for fig. 4.1 - 4.7.

Tabell A4.1 Substitusjonsmulighetene for jurister.
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare jurister	63	59	85	80	287	70.2
Jurister og sos.øk.	5	6	6	0	17	4.2
Jur., sos.øk. og merk.øk.	11	18	19	24	72	17.6
Jur. og merk.øk.	3	1	3	7	14	3.4
Jur., økon. ¹⁾ og siv.ing./ark. ²⁾	0	1	2	2	5	1.2
Jurister og andre	1	4	3	6	14	3.4
Jurister tilsammen	83	89	118	119	409	100.0

1) Økonomer står for sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typer sammen.

2) Sivilingeniører/arkitekter.

Tabell A4.2 Substitusjonsmulighetene for sosialøkonomer (sos.øk.).
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare sosialøkonomer	8	4	6	7	25	7.3
Bare sos.øk. og merk.øk.	25	34	45	45	149	43.3
Sos.øk., merk.øk. og jurister	11	19	21	19	70	20.4
Sos.øk., merk.øk. og samf.vit.f.ø.	2	1	0	6	9	2.6
Sos.øk., merk.øk. og siv.ing/ark.	8	11	8	2	29	8.4
Sos.øk., merk.øk. og andre	5	17	8	7	37	10.7
Sos.øk. og jurister	5	6	6	0	17	4.9
Sos.øk. og samf.vit. f.ø.	1	0	2	1	4	1.2
Sos.øk. og siv.ing./ark.	0	0	0	1	1	0.3
Sos.øk. og andre	0	3	0	0	3	0.9
Sosialøkonomer tilsammen	65	95	96	88	344	100.0

Tabell A4.3 Substitusjonsmulighetene for merkantile økonomer (merk.øk.)
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare merkantile økonomer	92	53	112	120	377	41.6
Bare merk.øk. og sos.øk.	25	34	45	45	149	16.5
Merk.øk., sos.øk. og jurister	11	19	21	19	70	7.7
Merk.øk., sos.øk. og samf.vit.f.ø.	2	1	0	6	9	1.0
Merk.øk., sos.øk. og siv.ing./ark.	8	11	8	2	29	3.2
Merk.øk., sos.øk. og andre	5	17	8	7	37	4.1
Merk.øk. og jurister	3	1	3	5	12	1.3
Merk.øk. og samf.vit. f.ø.	1	0	1	1	3	0.3
Merk.øk. og siv.ing./ark.	29	8	13	20	70	7.7
Merk.øk. og andre.	49	25	28	47	149	16.5
Merkantile økonomer tilsammen	225	169	239	272	905	99.9

Tabell A4.4 Substitusjonsmulighetene for samfunnsvitere for øvrig.¹⁾
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare samfunnsvitere for øvrig	7	7	23	26	63	32.1
Bare samf.vit. f.ø. og psykologer	19	12	27	18	76	38.8
Samf.vit. f.ø., psykologer og andre	8	3	1	4	16	8.2
Samf.vit. f.ø. og økonomer	4	1	3	8	16	8.2
Samf.vit. f.ø., økon. og jurister	1	0	1	8	10	5.1
Samf.vit. f.ø. og jurister	0	1	1	2	4	2.0
Samf.vit. f.ø. og andre	4	2	0	5	11	5.6
Samfunnsvitere f.ø. tilsammen	43	26	56	71	196	100.0

1) Omfatter 20-gruppen i utdanningsstandarden (se vedlegg A2.1), unntatt psykologene (21).

Tabell A4.5 Substitusjonsmulighetene for filologer.
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare filologer	82	16	101	30	229	29.8
Bare filologer og lærere	58	6	21	13	98	12.8
Bare fil., realister og lærere	60	206	24	103	393	51.2
Bare filologer og realister	5	1	8	4	18	2.3
Fil., real. og samf.vit. f.φ.	4	2	0	1	7	0.9
Filologer og samfunnsvitere f.φ.	2	1	2	2	5	0.6
Filologer og andre	6	3	8	1	18	2.3
Filologer tilsammen	217	235	164	154	768	99.9

Tabell A4.6 Substitusjonsmulighetene for realister.
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare realister	58	45	61	57	221	24.3
Bare realister og lærere	5	1	8	5	19	2.1
Bare realister, fil. og lærere	59	206	24	103	392	43.1
Bare realister og filologer	5	1	8	4	18	2.0
Real., fil. og samf.vitere f.φ.	4	2	0	1	7	0.8
Realister og siv.ing./ark.	49	45	37	36	167	18.4
Realister, siv.ing./ark. og øk.	9	7	9	6	31	3.4
Realister og økonomer	1	2	3	7	13	1.4
Realister og landbruksakademikere	2	6	1	0	9	1.0
Realister og medisinere	1	11	8	9	29	3.2
Realister og andre	0	2	0	1	3	0.3
Realister tilsammen	193	328	159	229	909	100.0

Tabell A4.7 Substitusjonsmulighetene for sivilingeniører/arkitekter.¹⁾
Antall utlyste stillinger.

Substitusjonsgruppe	1978		1979		sum	%
	mai	nov	mai	nov		
Bare sivilingeniører	148	152	174	161	635	51.3
Siv.ing. og ingeniører	43	58	38	64	203	16.4
Siv.ing., realister og andre	8	16	14	5	43	3.5
Siv.ing. og realister	42	43	28	34	147	11.9
Siv.ing., realister og økonomer	9	7	9	6	31	2.4
Siv.ing. og økonomer	28	13	14	21	76	6.1
Siv.ing. og arkitekter	9	4	4	8	25	2.0
Bare arkitekter	14	16	4	10	44	3.6
Arkitekter og andre	1	2	3	0	6	0.5
Siv.ing. og andre	17	1	3	7	28	2.3
Siv.ing./arkitekter tilsammen	319	312	291	316	1238	100.0

1) Gruppen sivilingeniører/arkitekter er i denne tabellen splittet i sivilingeniører og arkitekter.

Tabellene A5.1 - A5.2 danner datagrunnlaget for fig. 5.1 - 5.7 og gir i tillegg informasjon om månedene mai og november hver for seg.

Tabell A5.1 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for jurister.

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare jurister	84	84	168	53	66	119	56	70	126	47	73	120
Jurister og sos.øk.	11	16	27	13	13	26	22	11	33	11	8	19
Jur., sos.øk. + merk. øk.	51	15	66	35	22	57	20	13	33	18	8	26
Jur. og merk. øk.	1	1	2	5	5	10	2	0	2	4	4	8
Jur., øk. ¹⁾ og siv.ing./ark.	1	4	5	3	2	5	3	1	4	0	3	3
Jurister og andre	8	2	10	4	1	5	1	1	2	3	0	3
Jurister tilsammen	156	122	278	113	109	222	104	96	200	83	96	179

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare jurister	100	58	158	71	69	140	63	59	122	85	80	165
Jurister og sos.øk.	2	11	13	3	8	11	5	6	11	6	0	6
Jur., sos.øk. + merk.øk.	16	25	41	23	14	37	11	18	29	19	24	43
Jur. og merk.øk.	2	3	5	2	6	8	3	1	4	3	7	10
Jur., øk. ¹⁾ og siv.ing./ark.	1	0	1	2	0	2	0	1	1	2	2	4
Jurister og andre	3	2	5	4	9	13	1	4	5	3	6	9
Jurister tilsammen	124	99	223	105	106	211	83	89	172	118	119	237

1) Øk. står her for økonomer, og med det mener vi her enten sosialøkonomer eller merkantile økonomer, eller begge typer sammen.

Tabell A5.2 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for sosialøkonomer (sos.øk., s.øk.)

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare sosialøkonomer	6	7	13	3	14	17	4	10	14	9	9	18
Bare sos.øk. og merk. øk. ¹⁾	27	28	55	18	14	32	22	9	31	26	19	45
S.øk., merk. øk. og andre	6	10	16	9	24	33	29	7	36	7	12	19
S.øk., merk. øk. og jur.	52	18	70	36	22	58	21	14	35	18	11	29
Sos.øk. og jurister	11	17	28	13	13	26	22	11	33	11	8	19
Sos.øk. og andre	1	6	7	2	2	4	2	0	2	6	1	7
Sos.øk. tilsammen	103	86	189	81	89	170	100	51	151	77	60	137

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare sosialøkonomer	8	3	11	7	9	16	8	4	12	6	7	13
Bare sos.øk. og merk.øk. ¹⁾	19	22	41	31	50	81	25	34	59	45	45	90
S.øk., merk.øk. og andre	7	14	21	14	15	29	15	29	44	16	15	31
S.øk., merk.øk. og jur.	17	25	42	24	14	38	11	19	30	21	19	40
Sos.øk. og jurister	2	11	13	3	8	11	5	6	11	6	0	6
Sos.øk. og andre	0	0	0	0	0	0	1	3	4	2	2	4
Sos.øk. tilsammen	53	75	128	79	96	175	65	95	160	96	88	184

1) Merk.øk. står for merkantile økonomer.

Tabell A5.3 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for merkantile økonomer (merk.øk.)

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare merkantile økonomer	60	58	118	70	78	148	88	110	198	94	66	160
Bare merk. øk. og sos.øk.	27	28	55	18	14	32	22	9	31	26	19	45
Merk. øk., sos.øk. og andre	6	10	16	9	24	33	29	7	36	7	12	19
Merk. øk., sos.øk. og jur.	52	18	70	36	22	58	21	14	35	18	11	29
Merk. øk. og jurister	1	2	3	7	7	14	4	0	4	4	4	8
Merk. øk. og andre	15	21	36	27	30	57	40	83	123	43	27	70
Merk. øk. tilsammen	161	137	298	167	175	342	204	223	427	192	139	331

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare merkantile økonomer	82	111	193	98	77	175	92	53	145	112	120	232
Bare merk.øk. og sos.øk.	19	22	41	31	50	81	25	34	59	45	45	90
Merk.øk., sos.øk. og andre	7	14	21	14	15	29	15	29	44	16	15	31
Merk.øk., sos.øk. og jur.	17	25	42	24	14	38	11	19	30	21	19	40
Merk.øk. og jurister	2	3	5	3	6	9	3	1	4	3	5	8
Merk.øk. og andre	39	52	91	52	41	93	79	33	112	42	68	110
Merk.øk. tilsammen	166	227	393	222	203	425	225	169	394	239	272	511

Tabell A5.4 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for samfunnsvitere for øvrig¹⁾ (samf.vit.f.ø.)

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare samf.vit. f.ø.	8	8	16	6	32	38	7	6	13	7	4	11
Samf.vit. f.ø. og psykologer	32	17	49	25	21	46	17	12	29	13	14	27
Samf.vit. f.ø. og økonomer	0	5	5	4	4	8	7	6	13	12	6	18
Samf.vit. f.ø. og andre	0	5	5	1	13	14	7	1	8	1	1	2
Samf.vit. f.ø. tilsammen	40	35	75	36	70	106	38	25	63	33	25	58

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare samf.vit. f.ø.	7	4	11	20	5	25	7	7	14	23	26	49
Samf.vit. f.ø. og psykologer	29	11	40	30	20	50	27	15	42	29	23	52
Samf.vit. f.ø. og økonomer	12	2	14	2	1	3	5	1	6	4	16	20
Samf.vit. f.ø. og andre	4	3	7	1	2	3	4	3	7	0	6	6
Samf.vit. f.ø. tilsammen	52	20	70	53	28	81	43	26	69	56	71	127

1) Omfatter 20-gruppen i utdanningsstandarden (se vedlegg A2.1), unntatt psykologene (21).

Tabell A5.5 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for filologer.

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare filologer	73	23	101	168	42	210	67	13	80	80	15	95
Filologer og lærere	244	21	265	106	140	246	91	77	168	35	0	35
Fil., realister og lærere	356	165	521	139	91	230	75	37	112	101	148	249
Filologer og realister	11	1	12	8	3	11	31	11	42	14	2	16
Filologer og andre	2	10	12	25	13	38	5	24	29	3	0	3
Filologer tilsammen	691	220	911	446	289	735	269	162	431	233	165	398

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare filologer	88	55	143	144	29	173	82	16	98	101	30	131
Filologer og lærere	42	13	55	75	21	96	63	7	70	23	13	36
Fil., realister og lærere	56	45	101	72	345	417	61	206	267	24	103	127
Filologer og realister	11	19	30	49	10	59	8	3	11	8	5	13
Filologer og andre	6	23	29	17	1	18	3	3	6	8	3	9
Filologer tilsammen	203	155	358	357	406	763	217	235	452	164	154	316

Tabell A5.6 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for realister.

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare realister	81	29	110	74	69	143	62	29	91	47	28	75
Real., filologer og lærere	356	165	521	139	91	230	75	37	112	101	148	249
Realister og filologer	11	1	12	8	3	11	31	11	42	14	2	16
Realister og siv.ing./ark.	30	43	73	54	48	102	59	56	115	62	43	105
Realister og andre	12	17	29	4	16	20	10	18	28	22	10	32
Realister tilsammen	490	255	745	279	227	506	237	151	388	246	231	477

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare realister	46	36	82	72	21	93	58	45	103	61	57	118
Real., filologer og lærere	56	45	101	72	345	417	61	206	267	24	103	127
Realister og filologer	11	19	30	49	10	59	8	3	11	8	5	13
Realister og siv.ing./ark.	37	53	90	43	66	109	59	66	125	51	44	95
Realister og andre	17	5	22	16	8	24	7	8	15	15	20	35
Realister tilsammen	167	158	325	252	450	702	193	328	521	159	229	388

Tabell A5.7 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for sivilingeniører/arkitekter (siv.ing./ark.)

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare siv.ing./ark.	123	109	232	104	183	287	152	162	314	133	123	256
Siv.ing./ark. og ingeniører	27	28	55	28	45	73	86	85	171	45	52	97
Siv.ing./ark. og realister	29	38	67	51	42	93	52	53	105	54	37	91
Siv.ing./ark., real. og øk. ¹⁾	1	5	6	3	6	9	7	3	10	8	8	16
Siv.ing./ark. og økonomer	6	11	17	15	21	36	22	10	32	5	12	17
Siv.ing./ark. og andre	2	1	3	1	1	2	4	1	5	3	12	15
Siv.ing./ark. tilsammen	188	192	380	202	298	500	323	314	637	248	244	492

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare siv.ing./ark.	118	146	264	154	176	330	167	171	338	180	177	357
Siv.ing./ark. og ingeniører	33	74	107	74	59	133	46	59	105	39	66	105
Siv.ing./ark. og realister	30	40	70	43	60	103	50	59	109	42	39	81
Siv.ing./ark., real. og øk. ¹⁾	7	13	20	5	6	11	9	7	16	9	6	15
Siv.ing./ark. og økonomer	5	20	25	12	13	25	28	13	41	14	21	35
Siv.ing./ark. og andre	1	7	8	11	1	12	19	3	22	7	7	14
Siv.ing./ark. tilsammen	194	300	494	299	315	614	319	312	631	291	316	607

1) Øk. står for økonom, og med det menes her sosialøkonom eller merkantil økonom, eller begge typer sammen.

Tabell A6.1 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger i skolesektoren.

Skoletype	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Universit. og høgsk.	86	101	187	90	73	163	91	116	207	88	90	178
Distrikts- høgskoler	5	32	37	1	4	5	7	2	9	4	5	9
Andre ettergymn. skoler	0	2	2	6	210	216	4	0	4	5	1	6
Videre- gående skoler	204	15	219	208	14	222	139	121	260	170	13	183
Grunnsk.	589	189	778	312	119	431	177	96	273	126	150	276
Skolesek. totalt	884	339	1223	617	420	1037	418	335	753	393	259	652

Skoletype	1976			1977			1978			1979 ¹⁾		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Universit. og høgsk.	70	70	140	55	71	126	64	115	179	72		
Distrikts- høgskoler	3	8	11	6	3	9	4	8	12	4		
Andre ettergymn. skoler	15	8	23	69	5	74	7	5	12	38		
Videre- gående skoler	132	142	274	301	49	350	210	24	234	238		
Grunnsk.	100	40	140	149	369	518	106	211	317	37		
Skolesek. totalt	320	268	588	580	497	1077	391	363	754	389		

1) Vi mangler data for nov. 1979.

Tabell A7.1 Tidsutviklingen av antall mulige stillinger for DH-kandidater.

Substitusjonsgruppe	1972			1973			1974			1975		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare DH-økonomer							1		1	1		1
DH-øk. og merk. øk.				11	4	15	2	1	3	26		26
DH-økonomer og andre					2	2		3	3	3		3
DH-økonomer tilsammen				11	6	17	3	4	7	30		30
Bare DH-realister										1		1
DH-real. og realister											3	3
DH-realister og andre							1		1		3	3
DH-realister tilsammen							1		1	1	6	7

Substitusjonsgruppe	1976			1977			1978			1979		
	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum	mai	nov	sum
Bare DH-økonomer	5	5	10	2	4	6	8	5	13	5	12	17
DH-øk. og merk. øk.	13	15	28	40	15	55	35	22	57	16	51	67
DH-økonomer og andre	4	7	11	5	7	12	5	10	15	5	4	9
DH-økonomer tilsammen	22	27	49	47	26	73	48	37	85	26	67	93
Bare DH-realister	1		1				4	1	5	2	6	8
DH-real. og realister							11	3	14		4	4
DH-realister og andre	3		3	7		7	1		1	6	1	7
DH-realister tilsammen	4		4	7		7	16	4	20	8	11	19